

Onderzoeksrapport

Versterken van kwaliteit van onderwijs met participatief actieonderzoek

Mai Groenevelt
Ruben van Esch
Sietske Zweegman
Zulia Rosalina

Versterken van kwaliteit van onderwijs met participatief actieonderzoek

Auteurs	Mai Groenevelt, Ruben van Esch, Sietske Zweegman en Zulia Rosalina
Lectoraat	Jeugd en Samenleving
Soort object	Onderzoeksrapport
Datum	6 september 2023

Afbeelding omslag: Hogeschool Inholland
Toegankelijkheid van het recht van Versterken van
kwaliteit van onderwijs met participatief actieonderzoek
is in licentie gegeven volgens een Creative Commons
Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationaal-licentie
2021 Hogeschool Inholland

Inhoudsopgave

1. Onderwijskwaliteit verbeteren mét elkaar	4
Aanleiding	4
Uitgangspunten van het onderzoek	4
Betrokken opleidingen	4
2. Vraagstelling	6
3. Theoretisch kader	7
4. Methode	10
Participatief actieonderzoek/Participatory Action Research	10
Ethische kernprincipes van PAR	11
Onderzoeksontwerp	12
Dataverwerving	14
Analyse	15
5.1 Hoe ervaren studenten hun onderwijs en onderwijskwaliteit?	16
Social Work september- & februari-instroom	16
Mondzorgkunde	18
Verpleegkunde (voltijd)	19
Verpleegkunde (deeltijd)	19
Conclusie 5.1	20
5.2 Welke acties hebben studentonderzoekers ontwikkeld om onderwijskwaliteit te verbeteren?	22
Social Work	22
Mondzorgkunde	26
Verpleegkunde (voltijd)	28
Verpleegkunde (deeltijd)	29
5.3 Hoe stellen de ethische kernprincipes van PAR studenten in staat bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van onderwijs?	30
Kernprincipes	30
Conclusie 5.3	34
6. Hoe heeft PAR studenten geholpen om onderwijskwaliteit te verbeteren?	36
Discussie	39
7. Aanbevelingen	43
Dankwoord	46
Literatuurlijst	47
Bijlage 1. Wervingstekst Mondzorgkunde	48
Bijlage 2. Wervingstekst verpleegkunde	49

1. Onderwijskwaliteit verbeteren mét elkaar

Aanleiding

Met de inwerkingtreding van de Wet studievoorschot hoger onderwijs is de studiebeurs voor studenten komen te vervallen. Het geldt dat hierdoor op rijksniveau is vrijgekomen wordt teruggegeven aan hogescholen en universiteiten. Het is aan de organisaties zelf om het geld in te zetten ten behoeve van de kwaliteit van onderwijs. Hogeschool Inholland heeft met de Kwaliteitsafspraken 2019-2024 vastgelegd hoe zij het budget wil gebruiken. Uit het sectorakkoord *Investeren in Onderwijskwaliteit – Kwaliteitsafspraken 2019-2024* werd door Inholland gekozen voor het thema 'onderwijsintensiteit'. Hieruit volgend heeft de hogeschool vier lijnen benoemd waarmee de onderwijskwaliteit wordt versterkt. Deze vier betreffen: de inzet op beroepsproducten en beroepsauthentieke opdrachten, activerend onderwijs, het inrichten van leergemeenschappen en ondersteuning door inzet van digitale middelen en technologie.

Ook op domeinniveau is geld beschikbaar gesteld. Het domein GSW heeft in haar 'voorgenomen activiteiten GSW' een participatief actieonderzoek opgenomen ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Participatief actieonderzoek (in dit rapport afgekort tot PAR: participatory action research) is een onderzoeksmethode waarbij deelnemers (onderzochten) en onderzoekers samen onderzoek doen en concrete aanpassingen van de praktijk vormgeven en testen. Het lectoraat Jeugd en Samenleving is gevraagd door het domein om dit onderzoek op te zetten en uit te voeren. Lectoraat Jeugd en Samenleving zet zich in voor participatie en belangenbehartiging van jongeren. Onder leiding van lector Femke Kaulingfreks zijn projectcoördinator en onderzoeker Mai Groenevelt en onderzoekers Zulia Rosalina, Sietske Zweegman en Ruben van Esch aangesteld voor dit onderzoek.

Uitgangspunten van het onderzoek

In dit onderzoek werken we met een aantal uitgangspunten. In de eerste plaats zijn betrokkenen zelf 'eigenaar' van het onderzoek. In het geval van dit onderzoek hebben we de studenten en hun perspectief centraal gesteld. Studenten ervaren onderwijs immers van dichtbij. Het volgen van onderwijs beïnvloedt hun dagelijks leven: hun sociale contacten; hun beschikbaarheid voor werk en familie; hun vrije tijd. Het volgen van onderwijs heeft daarmee direct invloed op hun gemoedstoestand. Studenten zijn in dit onderzoek dus geen object: geen te bestuderen entiteiten, maar subject: zij zijn actieve actoren in het onderzoeksproces, geven het onderzoek zelf vorm en leren hun peers en stakeholders te bevragen, zij zijn in dit onderzoek (student)onderzoekers. Het tweede uitgangspunt is daarom dat de vraagstukken die centraal staan door de studentonderzoekers zelf zijn geformuleerd en daardoor relevant voor de betreffende opleidingen. Het derde uitgangspunt is dat het onderzoek leidt tot daadwerkelijke verandering in de opleiding, het curriculum en/of de cultuur van de opleiding. Ten vierde geven de resultaten input voor de Kwaliteitsafspraken 2021 – 2024. Tot slot is bij de opzet van het onderzoek gekozen voor een ontwikkelingsgerichte aanpak waarbij er gekeken is waar expertise en energie is voor dit onderzoeksproces binnen de opleidingen van GSW, om dit onderzoek vervolgens uit te breiden naar andere opleidingen binnen het domein.

Betrokken opleidingen

Met de opleidingen Social Work, Mondzorgkunde en Verpleegkunde zijn in 2020 opties verkend om een onderzoekstraject te starten met studenten. De opleiding Social Work Amsterdam heeft in maart 2020 ingestemd met een voorstel waarbij tweedejaars studenten vrijwillig konden deelnemen in de vrije ruimte van het Participatieproject, een tweedejaars vak waarbij studenten wordt gevraagd bij te dragen aan de participatie van een zelfgekozen doelgroep. In februari 2021 is een tweede groep Social Workstudenten gestart, gelijktijdig is ook een groep Mondzorgkunde-studenten geworven uit verschillende studie jaren. Beide groepen hebben het traject in juli 2021 afgerond. Van februari tot juli 2022 is het traject ook door twee groepen studenten van de opleiding Verpleegkunde doorlopen: een groep voltijdstudenten en een groep deeltijdstudenten. In totaal hebben 47 studenten deelgenomen aan dit onderzoek: 26 Social Workstudenten, 8 Mondzorgkundestudenten en 13 Verpleegkundestudenten.

Dit rapport beschrijft de vraagstelling, theoretische basis, methode en de resultaten van het onderzoek. Alsmede de analyse wat dit onderzoek oplevert voor studenten, betrokkenen, opleidingen en het domein GSW en wat ervoor nodig is om participatief actieonderzoek met studenten uit te voeren.

2. Vraagstelling

Dit onderzoek heeft een exploratief karakter. Dat wil zeggen dat de richting en/of de uitkomsten van het onderzoek niet op voorhand vaststaan. Bij het exploratieve karakter van dit onderzoek past een kwalitatieve onderzoeksmethode waarbij de ervaringen, meningen en houdingen van alle deelnemers centraal staan. De keuze voor dit type onderzoek volgt in de eerste plaats uit dat er nog weinig bekend is over de inzet van participatief actieonderzoek (PAR) om de kwaliteit van onderwijs te versterken. En in de tweede plaats uit dat de deelnemende studenten als medeonderzoekers richtinggevend voor het onderzoek zijn dat zij uitvoeren.

Aangezien er vooraf gekozen is voor de methode participatief actieonderzoek, is besloten het onderzoeksproces van de studenten tot slot te toetsen aan de voorwaarden voor goed participatief actieonderzoek: de ethische kernprincipes.

Aan dit onderzoek ligt de volgende vraagstelling ten grondslag:

Hoe kunnen studenten aan de hand van PAR leren bijdragen aan onderwijskwaliteit?

1. Hoe ervaren studenten hun onderwijs en onderwijskwaliteit?

Onder deze deelvraag wordt in kaart gebracht hoe studenten ten tijde van deelname aan het project de onderwijskwaliteit ervaren en welke ervaringen ze optekenden van andere betrokkenen, zoals hun medestudenten, docenten en onderwijsondersteunend personeel.

2. Welke acties hebben studentonderzoekers ontwikkeld om onderwijskwaliteit te verbeteren?

Na het in kaart brengen van de ervaringen van zichzelf, stakeholders in de hogeschool en studenten van hun opleiding, kozen de studentonderzoekers een onderwerp waar ze door middel van het ontwikkelen van acties verbetering in wilden aanbrengen. Onder deelvraag 2 beschrijven we deze acties en hoe daarmee het onderwijs verbeterd kan worden volgens de studenten.

3. Hoe stellen de ethische kernprincipes van PAR studenten in staat bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van onderwijs?

In deelvraag 3 vergelijken we het door studenten doorlopen proces met de zes ethische kernprincipes van participatief actieonderzoek. We kijken daarmee hoe de methodiek participatief actieonderzoek studenten heeft geholpen om bij te dragen aan de verbetering van onderwijskwaliteit. Onder deze deelvraag vallen ook ervaringen met het onderwijssysteem die nodig zijn om participatie te laten slagen.

3. Theoretisch kader

Onderwijskwaliteit

Onderwijskwaliteit is een diffuus begrip: er worden verschillende dingen onder verstaan. Grofweg kan er een tweedeling worden gemaakt van aan de ene kant een meer nauwe cijfermatige benadering, waarbij onderwijskwaliteit wordt gemeten aan de hand van hoeveel studenten de opleiding nominaal doorlopen (Cohen-Schotanus et al., 2019). Begrippen als rendement en uitval vallen onder deze benadering. De meer brede benadering van onderwijskwaliteit aan de andere kant beschrijft ook de inhoud van de opleiding, het bereiken van de leerdoelen en hoe de leerlingen, studenten en stakeholders het onderwijs ervaren.

Het kwaliteitsbeleid van hbo-opleidingen is te kwalificeren in twee typen instrumenten: kwantitatief en kwalitatief. Onder kwantitatief kwaliteitsbeleid vallen “formele regels, sancties en financiële prikkels”. Kwalitatief beleid gaat over “informele en ongeschreven regels, persoonlijke drijfveren van mensen en culturele (omgevings)factoren” (Onderwijsraad, 2015). Bij dit onderzoek leggen we de focus op de kwalitatieve kanten van kwaliteitsbeleid, wat sterk beïnvloed wordt door de kwaliteitscultuur.

Kwaliteitscultuur

Een kwaliteitscultuur bestaat uit een gezamenlijk geformuleerde en uitgedragen onderwijsvisie (Onderwijsraad, 2015). Op basis van deze visie kunnen doelstellingen worden geformuleerd die richting geven aan het behouden en verbeteren van de kwaliteit van onderwijs. De opvattingen over kwaliteit moeten worden gedeeld door alle stakeholders, waaronder studenten, teamleiders, beleidsadviseurs, docenten en onderwijsondersteunend personeel binnen een opleiding, omdat dit bijdraagt aan de betrokkenheid en participatie binnen de opleiding. Kwaliteit van onderwijs hangt samen met het aspect van het onderwijs dat het betreft, wie vaststelt of er sprake is van kwaliteit, welke maatstaven er worden gehanteerd (en wie de maatstaven definieert) en welke achterliggende normatieve opvattingen hieraan ten grondslag liggen (Onderwijsraad, 2015). De Onderwijsraad (2015) omschrijft in haar advies over kwaliteit in het hoger onderwijs kwaliteitscultuur als “de houding van mensen ten aanzien van kwaliteit en kwaliteitsverbetering gegrond in onderliggende waarden en gegroeide, aangeleerde praktijken, omgangsvormen en verwachtingen alsmede de taal, de normen en andere vormen waarin die tot uitdrukking komen” (p. 16). De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) omschrijft in haar beoordelingskader ‘kwaliteitscultuur’ als een duidelijke en doorleefde visie, een gezamenlijke gerichtheid op verbeteringen, leiderschap, aanspreekbaarheid en ‘soft controls’ (niet tastbare factoren die gedrag beïnvloeden in een organisatie, zoals aanspreekbaarheid), samenwerken en zelfsturing, (academische) professionaliteit, studentbetrokkenheid en een externe oriëntatie” (NVAO Beoordelingskader, 2018, p. 6).

In dit onderzoek leggen we nadruk op de houding van studenten ten aanzien van kwaliteit en kwaliteitsverbetering, en hoe studenten en andere stakeholders binnen opleidingen zich tot elkaar verhouden, als onderdeel van deze kwaliteitscultuur. We geven daarmee inzicht in de kant van kwaliteitsbeleid dat ook door de Onderwijsraad in haar adviesrapport *Kwaliteit in hoger onderwijs, Evenwicht in ruimte, regels en rekenschap* wordt aangemerkt als onderbelicht: “In het beleid wordt veel nadruk gelegd op uniforme standaarden voor kwaliteit met daarbij behorende doelstellingen, waardoor er weinig ruimte is voor andere kwaliteitsopvattingen en doelstellingen van instellingen, docenten en studenten” (2015, p. 7). We richten ons dan dus ook punten zoals benoemd door de NVAO: gezamenlijke gerichtheid op verbeteringen, aanspreekbaarheid en soft controls. Bovenal geeft dit onderzoeksproject inzicht in hoe studentbetrokkenheid bij kwaliteitsbeleid kan worden versterkt.

Kwaliteitszorg

Om de kwaliteit van opleidingen in het hoger onderwijs te waarborgen, is er kwaliteitszorg. De NVAO omschrijft in haar beoordelingskader kwaliteitszorg als volgt: “een kwaliteitszorgsysteem bestaat uit eenvoudige, eenduidige en controleerbare doelstellingen [ten aanzien van (waarborgen van) onderwijskwaliteit], procedures voor de borging van de kwaliteit, verankering van de Plan Do

Check Act (PDCA) cyclus in de organisatie, 'hard controls', periodieke evaluaties en systematische opvolging van verbeteringen.

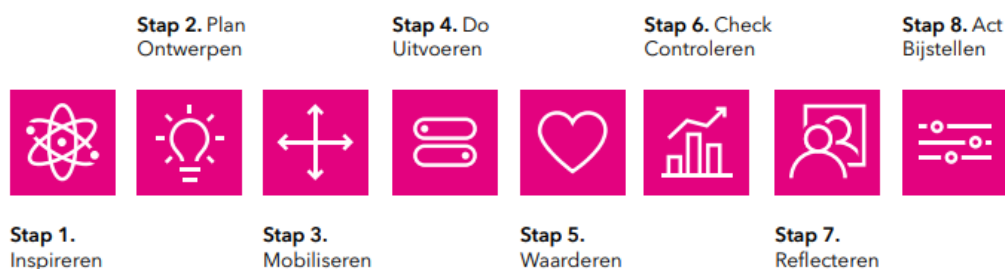
Hogeschool Inholland en kwaliteitsbeleid

Hogeschool Inholland stipt in verschillende documenten begrippen als onderwijskwaliteit, kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur aan. Hier zal kort ingegaan worden op twee documenten. In de eerste plaats *Kwaliteitsafspraken 2019 – 2024*. In dit document wordt richting gegeven aan hoe de extra gelden die vrijgekomen zijn door de Wet studievoorschot worden omgezet naar een voor studenten en afgestudeerden "merkbare impuls aan kwaliteit van onderwijs". In het Strategisch Plan 2022 – 2027 *Samenwerken aan een vitale metropool* staat de strategie beschreven om de volgende missie te bereiken:

Wij leiden zelfstandig denkende professionals op en ontwikkelen praktijkgerichte kennis om een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de inclusieve wereld van morgen.

Strategisch Plan 2022 – 2027

In het strategisch plan wordt het begrip kwaliteit 20 keer gebruikt. In het kader van de kwaliteitscultuur wordt er naast de 'PDCA-cyclus' een nieuwe cyclus toegevoegd: de IMWR-cyclus. Deze staat voor inspireren, mobiliseren, waarderen en reflecteren. "De IMWR-cyclus vertegenwoordigt de mens- of cultuurkant van het proces, en geeft ruimte aan de lerende organisatie om gezamenlijk een organisatiedoel na te streven" (2022, p. 10). De cyclus ziet er daarmee als volgt uit:

Vervolgens wordt besproken hoe in de Kwaliteitsafspraken de visie geconcretiseerd is op de professional die wordt opgeleid door de hogeschool en hoe er met welke elementen tot deze Inholland-professional wordt gekomen. Hierover zo meer.

Andere punten waar onderwijskwaliteit wordt genoemd is het verbeteren van deze kwaliteit door de inzet van onderzoek van de hogeschool (bijvoorbeeld door lectoraten), door het aangaan van strategische partnerschappen en door de student als partner te beschouwen. Over de student als partner wordt gesteld (2022, p. 18) dat er wordt ingezet op "studentparticipatie in de breedste zin van het woord. We vragen hen actief mee te denken over de ontwikkeling van ons onderwijs en dagen hen uit actief te zijn in de begeleiding en ondersteuning van medestudenten. We nodigen ze vanzelfsprekend uit om betrokken te zijn bij ons onderzoek. Ook vragen we hen op ons en ons werk te reflecteren." Zogezegd worden studenten uitgenodigd om bij alle onderdelen van het onderwijs te participeren, waaronder de IPMDWCRA-cyclus.

De inzet van Inholland op de student als partner heeft een sterk aanknopingspunt met dit onderzoek en de gebruikte methode: participatief actieonderzoek. In dit participatief actieonderzoek wordt de student gevraagd te participeren als onderzoeker door mee te denken en zelf te ontwikkelen, en daarmee bij te dragen aan de kwaliteit van het eigen onderwijs. Dit onderzoek kan daarmee ook inzicht verschaffen in wat er nodig is om het partnerschap van studenten in relatie tot de hogeschool en betreffende opleidingen vorm te geven, welke

voorwaarden er nodig zijn en in hoeverre deze al worden geborgd in het huidige onderwijssysteem en het gevoerde kwaliteitsbeleid.

Kwaliteitsafspraken 2019 - 2024

De Kwaliteitsafspraken behelst het plan om de middelen te verdelen die door de Wet studievoorschot ter beschikking zijn gesteld aan de hogeschool. Inholland heeft hierbij gekozen om in te zetten op onderwijsintensiteit, of intensiever en kleinschalig onderwijs. De uitwerking hiervan valt uiteen in vier pijlers: activerend onderwijs, leergemeenschappen, authentieke beroepsproducten en leren met behulp van technologie. Meer kleinschalig en intensief onderwijs moet op deze manier leiden tot in de maatschappij succesvolle professionals.

Onze kernwaarde 'persoonlijk en dichtbij' uit onze missie vormt al een belangrijk kenmerk van ons onderwijs dat we nog verder willen versterken. Begeleiding van studenten binnen het geheel van de leergemeenschap die we vormen is daarbij essentieel. We willen dat studenten ervaren dat hun inspanningen relevant zijn voor de rol die zij straks als professionals gaan vervullen. Onze studenten ontwikkelen zich vanuit actuele en authentieke vraagstukken uit de beroepspraktijk. Door op een intensieve manier interactie te organiseren tussen studenten, docenten, onderzoekers en het werkveld maken we ons onderwijs activerender. We benutten hierbij technologie om leereffecten bij studenten te versterken.

Samenvattend kan gesteld worden dat er in de beleidsplannen van Inholland m.b.t. onderwijskwaliteit een beweging te zien is naar een meer menscentrale benadering. Onderwijs moet persoonlijk en dichtbij zijn, kleinschalig en intensief. Studenten moeten uitgedaagd en uitgenodigd worden te participeren in het onderwijssysteem. De kwaliteit van het onderwijs wordt door Inholland afgemeten aan de praktijk: of afgestudeerden ook daadwerkelijk worden opgeleid tot maatschappelijk succesvolle professionals (waarbij wij als onderzoekers ons afvragen waar dit succes uit moet bestaan en hoe dit succes kan worden aangetoond).

Om de beleidsplannen te realiseren moet het onderwijs anders worden ingericht in meer gelijkwaardige leergemeenschappen, waarin docenten, professionals, studenten en onderzoekers samen werken aan maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast worden studenten als partner beschouwd en uitgenodigd te participeren in het onderwijssysteem. In de conclusie besteden we daarom aandacht aan of studenten ook het adagium van persoonlijk en dichtbij ervaren, aan de uitnodiging aan studenten tot participeren, aan de ervaren invulling van kwaliteitscultuur en de gelijkwaardige relatie met docenten, onderzoekers en andere stakeholders van de hogeschool.

4. Methode

Participatief actieonderzoek/Participatory Action Research

Voor het uitvoeren van dit onderzoek is gekozen voor participatief actieonderzoek als onderzoeksmethode. Participatief actieonderzoek is een gelaagde onderzoeksmethode waarbij niet alleen onderzoek gedaan wordt naar een bepaalde sociale werkelijkheid, maar waarin met mensen die deel uitmaken van deze werkelijkheid samen wordt gewerkt om deze te veranderen/verbeteren (Migchelbrink, 2016). Binnen deze methode worden verschillende instrumenten en dataverzamelmethode gebruikt, afhankelijk van de onderzoeksvraag.

Participatory Action Research, kortweg PAR, heeft twee kernelementen in haar naam. In de eerste plaats het concept participatief, het gaat hierbij om collectief onderzoek uitvoeren van onderzoeker met onderzochten, die in het onderzoek optreden als medeonderzoekers (in dit onderzoek studentonderzoekers). Participatief onderzoek is empowerend voor de deelnemende co-onderzoekers: als deelnemers aan de (opleidings)context die onderwerp is van onderzoek worden studenten erkend als ervaringsdeskundigen met gebruikerskennis die van waarde is voor het onderzoek. Daarnaast worden zij in staat gesteld dominante ideeën en denkbeelden over goed onderwijs te bevragen, waardoor zij als betrokkenen meer zeggenschap en controle krijgen over hun leeromgeving.

In het geval van dit onderzoek zijn de studenten dus medeonderzoekers die in samenspraak met de onderzoekers de hogeschoolcontext analyseren met als doel acties te ontwikkelen om de door henzelf gedefinieerde onderwijskwaliteit te versterken. Het meenemen van studenten in dit onderzoek is om twee redenen belangrijk. Aan de ene kant leidt dit tot grotere participatie aan hun eigen onderwijs en de mogelijkheid op deze context invloed uit te oefenen. Aan de andere kant bezitten zij specifieke gebruikerskennis van de onderwijscontext, die zonder hun participatie mogelijk niet kan worden blootgelegd.

Impact in participatief actieonderzoek

Het tweede element van PAR, de A, betreft de actie. In deze methodiek is het zoeken naar mogelijkheden van verandering, in het geval van dit onderzoek kwaliteitsverbetering van onderwijs, verankerd. PAR is dus niet enkel descriptief van aard, maar inherent innovatief en ontwerpgericht. De actie is gericht op verbetering, bestendiging en of verandering van het onderzochte. Dit betekent dat het onderzoek tracht impact te genereren. Echter is het proces van actieonderzoek niet lineair, waardoor er tussen en binnen fasen vaak al impact wordt gegenereerd. Banks, Herrington en Carter (2017) beschrijven in het artikel *Pathways to co-impact: action research and community organizing* dat actieonderzoek een meervoudig proces is waarin onderzoek en actie met elkaar verweven zijn, het onderscheid tussen onderzoekers en onderzochten soms onduidelijk is en er vele verschillende partijen gemoeid zijn die allen verschillende onvoorspelbare aanpakken hanteren binnen de onderzoekscontext.

Banks et al. (2017) maken een conceptueel onderscheid tussen de verschillende vormen van impact die actieonderzoek genereert. Twee vormen van impact worden hier beschreven en meegenomen in de analyse. Het eerste concept is participatieve impact (*participatory impact*). Dit betreffen de verandering in denken, emoties en praktijken van de onderzoekers en co-onderzoekers (en andere direct betrokkenen, zoals docenten, teamleiders en management) door betrokken te zijn bij het participatieve actieonderzoek. Het samen leren staat hierin centraal. Voorbeelden van participatieve impact zijn het opdoen van onderzoekservaring, nieuwe inzichten en begrip over onderwijskwaliteit ontwikkelen en het gevoel van empowerment ervaren: door bijvoorbeeld participatie in het proces van kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Het gaat hierbij dus om de verandering die ontstaat door deel te nemen aan het onderzoeksproces (Cook, 2012). In paragraaf 5.3 en de conclusie beschrijven we hoe deze vorm van impact terug te zien is in dit onderzoek.

Het tweede concept wat in dit onderzoek wordt toegepast is wat Banks et al. (2017, p. 543) collaboratieve impact (*collaborative impact*) noemen. Deze vorm van impact ontstaat door het

gebruik van de uitkomsten van het collaboratieve onderzoek van alle samenwerkende partijen ter verandering van praktijk en beleid en ter beïnvloeding van attitudes en cultuur. De nadruk ligt bij dit concept op de gegenereerde resultaten. Voorbeelden van deze vorm van impact zijn de resultaten van de door de studenten uitgevoerde acties. Maar ook het creëren van factsheets over dit onderzoek en de disseminatie van resultaten onder verschillende opleidingen en domeinen en potentieel buiten Hogeschool Inholland zouden hieronder kunnen vallen. Zowel in paragraaf 5.2 als de conclusie zal hierop ingegaan worden.

Participatief actieonderzoek is niet lineair. Het is een door deelnemers gestuurd proces waarbij verschillende belangen, perspectieven en vormen van kennis bij elkaar komen. PAR heeft daarnaast een open einde. Aangezien de participanten van het project medevormgever zijn van het onderzoek, bepalen zij de probleemdefinitie, de vragen en de oplossingsrichtingen. Er is daarmee dus geen duidelijk eindpunt.

Ethische kernprincipes van PAR

Dedding et al. (2021, p. 23) beschrijven in hun onderzoek *Exploring the boundaries of 'good' Participatory Action Research in times of increasing popularity: dealing with constraints in local policy for digital inclusion* dat in PAR de focus ligt op samen leren (participatieve impact) en actie voor sociale verandering (collaboratieve impact). Als theoretisch beoordelingskader maken ze gebruik van de ethische kernprincipes van participatief actieonderzoek van de International Collaboration for Participatory Health Research (ICPHR). In de positiepaper van de ICPHR (2013) worden de volgende principes beschreven:

Tabel 1

Ethische kernprincipes PAR	
Wederzijds respect	Onderzoekrelaties worden gebaseerd op wederzijds respect
Gelijkheid en inclusie	Aanmoedigen en mogelijk maken van mensen met verschillende identiteitskenmerken om onderzoek te leiden, ontwerpen en aan onderzoek deel te nemen
Democratische participatie	Aanmoedigen en mogelijk maken van betekenisvolle participatie van de deelnemers in besluitvormingsprocessen en andere aspecten van het onderzoeksproces, afhankelijk van vaardigheden, interesses en collectieve behoeften
Actief leren	Het zien van samenwerking in onderzoek als een onderzoeksproces en als mogelijkheid om van elkaar te leren
Verschil maken	Bevorderen van onderzoek dat positieve verandering teweegbrengt voor gemeenschappen gedefinieerd door hun situatie, interesses of identiteit
Collectieve actie	Individen en groepen werken samen om verandering tot stand te brengen
Persoonlijke integriteit	Deelnemers gedragen zich betrouwbaar, zijn eerlijk en transparant

Deze principes zijn leidend geweest in het vormgeven van de PAR-trajecten met de studenten van de verschillende opleidingen en zijn gebruikt als beoordelingskader om het proces van de studenten te kunnen toetsen, zie voor deze analyse paragraaf 5.3.

De vraag in hoeverre participatie goed is, nodig is, en wanneer het goed genoeg is, moet bij de methodiek van PAR gesteld worden, aldus Dedding et al. (2021). Om deze vragen te beantwoorden moeten onderzoekers steeds zichzelf analyseren wanneer ze spanningen ervaren bij het doen van democratisch onderzoek. Vragen die in ons geval gesteld zijn betreffen: Hoe krijgen we onderwijsteams mee met de ideeën van studenten? Hoe voorkomen we dat we te grote beloften doen of verwachtingen omtrent verandering scheppen die niet kunnen worden waargemaakt? Hier zal bij de methodologische reflectie op worden teruggekomen.

Onderzoeksontwerp

De beleidsadviseur kwaliteit van het domein GSW heeft initieel geïnventariseerd bij de opleidingen van domein Gezondheid, Sport en Welzijn of er energie en ruimte was om een participatief actieonderzoek met studenten op te zetten. De onderzoekers van lectoraat Jeugd en Samenleving hebben vervolgens gesprekken gevoerd met de opleidingen Social Work, Mondzorgkunde en Verpleegkunde.

In het contact met de docenten, teamleiders etc. van de opleidingen is er steeds gevraagd welke wensen ter verbetering van onderwijskwaliteit er waren. Bij de opleiding Social Work werd opengelaten waar studenten zich op konden richten. Bij de opleiding Mondzorgkunde werd de wens uitgesproken aan te sluiten bij de curriculumvernieuwing "De Mondhygiënist 2027", duidend op het jaar waarin de eerste student van het nieuwe curriculum zal afstuderen. Bij Verpleegkunde is er gesproken over de ervaringen van studenten met actief leren en de gewenste curriculumvernieuwing waarin de voltijdopleiding net als de deeltijdopleiding modulair wordt opgebouwd.

Bij elke opleiding is afgestemd met de betreffende stakeholders. Docenten, coördinatoren, ontwikkelaars en experts vormden de schakel tussen de onderzoekers en de opleidingen waar de participatief actieonderzoekstrajecten zouden starten. Elk traject bestond uit 10 bijeenkomsten met de studentonderzoekers en één of twee onderzoekers van het lectoraat Jeugd en Samenleving. Daarnaast was per groep afhankelijk hoeveel uren inzet naast de bijeenkomsten van de deelnemers werd verwacht. Vervolgens is per opleiding een plan bedacht om studentonderzoekers te werven. Deze aanpak wordt hieronder per opleiding beschreven.

Social Work Amsterdam

Bij de opleiding Social Work is er gesproken over de haalbaarheid van een PAR-traject en waar binnen het curriculum ruimte is om studenten hieraan deel te laten nemen. Dit bleek in het tweede jaar goed te passen bij het Participatieproject. Dit is een in 2019-2020 2 EC groot vak waarin studenten gedurende een half jaar een project moeten doen waarbij zij bijdragen aan de participatie van cliënten, dan wel een andere doelgroep. Expliciet staat vermeld dat studenten ook zichzelf kunnen kiezen als doelgroep. Dit sloot goed aan bij de doelstellingen van dit onderzoeksproject. Deelname aan het project werd - wanneer het reflectieverslag dat als toets bij die vak hoort met een positief resultaat was afgerond - afgesloten met de toekenning van 2 EC. In overleg met de coördinator en leercoach van de februari-instroom is besloten met 10 studenten van de februarigroep te starten. Deze groep tweedejaars studenten is in september 2020 gestart en rondte hun project in januari 2021 af.

Vervolgens is er met een groep van 16 studenten uit de september-instroom tussen februari 2021 en juli 2021 het traject nogmaals doorlopen. Ook deze studenten kregen EC's toegekend voor deelname aan het project. Vanwege wijzigingen in het toetsplan kregen deze studenten 3 EC toegekend. Wegens de toename aan EC's is ervoor gekozen het programma voor deze groep iets te verzwaren, door buiten de bijeenkomsten meer inzet van de studenten te vragen.

Mondzorgkunde

Bij de opleiding Mondzorgkunde hebben we met de ontwikkelaars van het nieuwe curriculum bekeken welke studenten zouden kunnen deelnemen aan het traject. Vanwege het vaststaande curriculum zagen we geen kans een groep voor EC's te laten deelnemen. Daarnaast was het de wens van de bij dit project betrokken docenten om studenten uit verschillende leerjaren te betrekken. Omdat de studenten een zwaar programma doorlopen in een moeilijke tijd (de pandemie) is gekozen de studenten te betalen voor hun deelname. Hiermee werd het ook mogelijk om studenten uit verschillende leerjaren te benaderen.

Er is een wervingstekst geschreven waarin studenten werden opgeroepen bij te dragen aan verbetering van hun onderwijskwaliteit en met een korte motivatie aan te geven waarom ze zouden willen meedoen. Deze tekst is geplaatst in de nieuwsbrief van de opleiding en verspreid door een van de betrokken docenten die tevens in de opleidingscommissie zit. Met de geïnteresseerde

studenten is vervolgens gezocht naar een passend moment in de week om de 10 bijeenkomsten te laten plaatsvinden. Omdat elk leerjaar op een ander moment 'op de kliniek' werd verwacht, hebben er door de keuze voor de vrijdag geen tweedejaars studenten kunnen deelnemen aan het project. Uiteindelijk zijn 8 studenten gestart met het traject: 2 vierdejaars, 3 derdejaars en 3 eerstejaars studenten. Twee derdejaars studenten zijn tussentijds gestopt wegens persoonlijke omstandigheden.

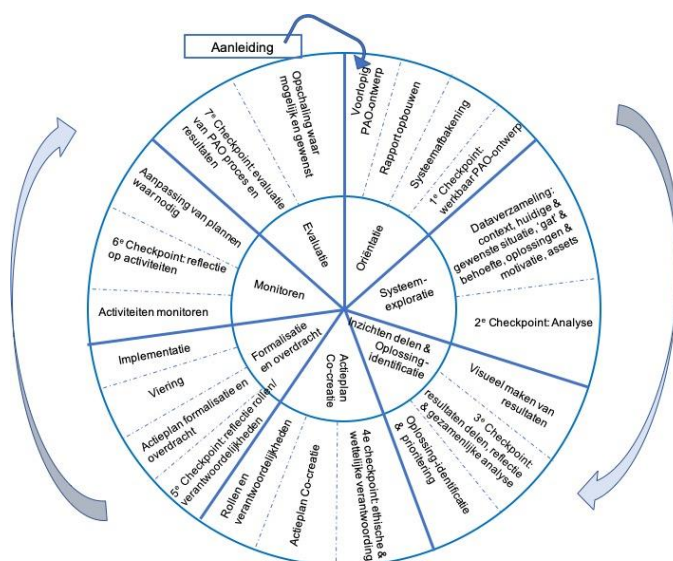
Verpleegkunde

Bij de opleiding Verpleegkunde bestond de wens om deeltijdstudenten en voltijdstudenten het traject te laten doorlopen. Bij beide opleidingen is er gekozen om deelnemers van verschillende jaren te werven en studenten te betalen voor hun deelname. De bestaande wervingstekst voor Mondzorgkunde is aangepast aan de opleiding Verpleegkunde en verspreid door de twee betrokken docenten van de verschillende varianten van de opleiding. Er zijn 6 studenten gestart uit de voltijdvariant, waarvan uiteindelijk vier het hele proces hebben doorlopen. Bij de deeltijdvariant zijn 7 studenten gestart, waarvan er ook vier het proces hebben afgemaakt. De studenten zijn om zowel privéomstandigheden als om te hoge werkdruk gestopt met het traject.

Vormgeving 10 bijeenkomsten

Het open en iteratieve karakter van participatief actieonderzoek is als uitgangspunt genomen voor de vormgeving van de 10 bijeenkomsten die alle drie de groepen studenten hebben doorlopen. We zijn hierbij uitgegaan van de schematische weergave van het PAR-proces zoals vormgegeven door Madelon Eelderink.

Figuur 1

De fasering start bij de oriëntatie. Binnen deze fase wordt er aandacht besteed aan het leren kennen van elkaar, groepsvorming, oriëntatie op het onderzoeksproject, de begrippen onderwijskwaliteit, participatie en participatief actieonderzoek.

Vervolgens werd er bij de systeemexploratie ingegaan op alle stakeholders die samen de onderwijscontext vormgeven en hoe zij invloed uitoefenen. Vervolgens zijn de studenten gevraagd contact te zoeken met de stakeholders. Zo is bijvoorbeeld de domeindirecteur gesproken door een groepje studenten. De stakeholders zijn geïnterviewd over hun opvattingen van onderwijskwaliteit, waar zij wensen tot verbetering hadden en hoe ze deze verbetering voor zich zagen. Tijdens het proces van inzichten delen en oplossingsidentificatie, legden alle studentonderzoekers hun bevindingen bij elkaar en besloten tezamen op welk onderdeel van onderwijskwaliteit zij zich wilden richten. Vervolgens gingen ze aan de slag met het actieplan waarin ze beschreven met welke actie ze welk onderdeel van het onderwijs wilden versterken. Deze actie werd uitgevoerd tijdens de

formalisatie en overdracht, waarbij ook steeds de vraag werd gesteld hoe we er voor kunnen zorgen dat de actie beklijft. In de laatste bijeenkomst vroegen we studenten te evalueren op hun acties door te reflecteren op hun beoogde doelen van kwaliteitsverbetering.

Deelnemers van de opleidingen kregen in het begin van elke bijeenkomst aan de hand van de participatieve actieonderzoekscyclus (Figuur 1) te zien wat ze hadden gedaan, waar in het proces ze zich bevonden en welke volgende stappen er zouden worden genomen. De zeven stappen van de cyclus zijn in tien bijeenkomsten doorlopen. Aan de onderdelen systeemexploratie, actieplan cocreatie en formalisatie zijn twee bijeenkomsten besteed.

In het onderzoeksproces wordt gebruikgemaakt van wat er in de vorige fase bereikt is. Bij de oriëntatie was de doelstelling om de studenten inzicht te laten verwerven in het begrip onderwijskwaliteit en welke actoren ermee gemoeid zijn, zodat ze in de systeemexploratie wisten wie ze zouden kunnen bevragen over het begrip. In elke fase was er ruimte voor uitwisseling, zodat de opgedane kennis met de groep werd gedeeld. De fasen volgen elkaar op in PAR, maar het zijn geen afgesloten processen. Zo kon het voorkomen dat de studenten bij de oplossingsidentificatie erachter kwamen dat ze zich op een deel van het systeem onvoldoende hadden georiënteerd. De studenten werden dan aangemoedigd om terug te keren naar de systeemexploratiefase.

Binnen elke fase werd gebruikgemaakt van verschillende methoden om inzicht of kennis te verwerven. De onderzoekers stelden zich steeds op als facilitators, door verschillende methoden aan te reiken en de voor- en nadelen te benoemen van het gebruik van deze methoden. Gaandeweg het project werd er ook geleerd door gebruik te maken van kritische reflectie. Studenten werden gevraagd hoe ze het proces ervaren. Daarnaast werd de mogelijkheid geboden om wijzigingen aan te brengen in de vormgeving van de bijeenkomsten door de kritische evaluatie van de eerste groep studenten Social Work mee te nemen in de vormgeving van de bijeenkomsten voor de groep studenten van Mondzorgkunde en de tweede groep van Social Work (de september-instroom). Zo gaven studenten van de eerste groep Social Work bijvoorbeeld aan dat het hen soms niet duidelijk was waar in het proces we zaten. Door bij de bijeenkomsten van de volgende groepen telkens de cirkel en de planning van het project te tonen is dit ondervangen.

Dataverwerving

Ten behoeve van dit onderzoek is gebruikgemaakt van etnografische methoden. Hieronder vallen o.a. participatieve observaties. Onderzoekers hadden hierbij, als begeleiders van het proces, een actieve rol. Dat betekent dat onderzoekers niet alleen aanwezig waren bij bijeenkomsten, maar hier ook actief aan bijdroegen, waarbij geprobeerd werd niet te sturend op te treden. Er is geen observatiegids gehanteerd, wel is er gelet op de ethische kernprincipes van PAR (te zien in Tabel 1). Observaties van bijeenkomsten werden vastgelegd in logboeken.

Naast observaties werd ook gebruikgemaakt van voicenotes, Mentimeters die in de bijeenkomsten werden gebruikt en logboeken die de studentonderzoekers invulden. Voor de logboeken van studenten is een format aangereikt waarbij de volgende vragen werden gesteld: 'Wat vond je van deze bijeenkomst?', 'Wat is jouw bijdrage geweest aan deze bijeenkomst?', 'Welke inzichten heb je opgedaan over onderwijskwaliteit?', 'Welke inzichten heb je opgedaan over participatief actieonderzoek?', 'Wat neem je mee van deze bijeenkomst? (mag je zo breed opvatten als je wil)'.

Naast het schrijven van logboeken hebben de onderzoekers gebruikgemaakt van voicenotes waarin ze zelf reflecteren op een bijeenkomst. Aan de september-instroom van de studenten Social Work is ook gevraagd met voicenotes te evalueren. Daarnaast zijn de data vanuit Mentimeter voor evaluaties, de door studenten gemaakte presentaties en beschrijvingen van (plan van aanpakken van) acties, de motivatiebrieven van de studenten Mondzorgkunde, de correspondentie tussen onderzoekers en studenten en stakeholders van de opleiding en interne documentatie van de opleidingen gebruikt voor het schrijven van deze rapportage.

In de overdracht van de bedachte acties van studenten aan de stakeholders van opleidingen zijn er bij Mondzorgkunde, de september-instroom van Social Work en de twee groepen studenten van Verpleegkunde eindpresentaties gegeven aan docenten en teamleiders. Ook is er door de onderzoekers een presentatie van de trajecten van de studenten Mondzorgkunde gegeven aan de stuurgroep van de opleiding Mondzorgkunde. De aanwezige docenten en stakeholders bij de presentaties van Mondzorgkunde en de september-instroom van Social Work hebben naderhand een korte evaluerende vragenlijst ingevuld. Deze data zijn meegenomen in het schrijven van dit rapport.

Door deze manier van data werven zijn er inzichten opgedaan over de gewenste verbetering van de kwaliteitservaring van onderwijs door studenten. Daarnaast geeft deze methode van dataverwerking antwoord op de vraag hoe de methodiek participatief actieonderzoek bij kan dragen aan die ervaren versterkte onderwijskwaliteit.

Analyse

Na afronding van de trajecten van de studentonderzoekers zijn de onderzoekers samengekomen om het analyseproces vorm te geven. Er is bij de eerste twee resultatensecties (5.1 en 5.2) gekozen voor een inductieve aanpak waarbij de data het startpunt van de analyse vormen. Dit betreffen de vragen 'Wat zijn de ervaringen met onderwijs en onderwijskwaliteit van studenten?' en 'Welke acties hebben studentonderzoekers ontwikkeld om onderwijskwaliteit te verbeteren?'. Er is dus geen conceptueel model gemaakt van tevoren (Doorewaard et al., 2019). Dit is ook passend bij de gehanteerde PAR-methodiek die voorschrijft dat deelnemers zelf hun onderzoeksproces vormgeven en volgen. Alle data zijn samengevoegd, gelezen, teruggeluisterd en vervolgens hebben de onderzoekers met elkaar besproken welke begrippen of codes van belang waren. Hierbij is tevens gekeken naar de artikelen van Dedding et al. (2021) en Banks, Herrington en Carter (2017) om tot een gedeeld referentiekader voor dit onderzoek te komen.

Met de codes uit de eerste coderingsfase is elk van de onderzoekers de data van een van de groepen van het PAR-onderzoek gaan analyseren. Data werd vergeleken tussen deelnemers van trajecten, tussen de verschillende opleidingsgroepen en met theorie, met behulp van de constant comparison methode (Glaser, 1965; Glaser & Straus, 1967).

De laatste resultatensectie (5.3) betreft een analyse van het proces van participatief actieonderzoek, getoetst met de ethische kernprincipes van PAR. De aanleiding en opzet van het onderzoek betroffen de vraag hoe met de methodiek PAR bijgedragen kan worden aan onderwijskwaliteit. De derde vraag heeft daarom betrekking op de methodiek zelf en de voorwaarden die nodig zijn om een succesvol PAR-traject te kunnen doorlopen. Dit maakt het mogelijk om antwoord te geven op de vraag of PAR een geschikte methodiek is om bij te dragen aan onderwijskwaliteit.

5.1 Hoe ervaren studenten hun onderwijs en onderwijskwaliteit?

De eerste stap in dit PAR-proces is dat studenten een verkenning uitvoerden van de vraagstukken die er binnen hun opleiding leven rondom onderwijskwaliteit. Dit betreft het verkennen van de ervaringen van relevante stakeholders: henzelf, medestudenten, en medewerkers zoals docenten, teamcoördinatoren en kwaliteitsmedewerkers. Tijdens deze oriëntatiefase en systeemexploratie zijn de studentonderzoekers met deze partijen in gesprek gegaan. Tijdens deze gesprekken hebben de studenten en medewerkers hun belangen, behoeftes en wensen besproken. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op de ervaringen van de studentonderzoekers; de input van de medewerkers en stakeholders is bepalend geweest bij het contextualiseren, onderzoeken en concreet maken van deze ervaringen. De ervaringen van de studentonderzoekers vormen uiteindelijk de onderliggende redenen en aanleidingen voor het opzetten van acties in de latere fases (zie deelvraag 2).

Hieronder worden de ervaringen van studenten per opleiding gepresenteerd. De ervaringen zijn geclusterd onder overkoepelende thema's. Deze thema's zijn op inductieve wijze tot stand gekomen en pas na de data-analyse geformuleerd. We onderscheiden vier thema's, te weten *het lesniveau* waarin de didactische bekwaamheid van de docent centraal staat. *De inhoud van de opleiding*: hoe sluit de inhoud aan bij de beroepstaken en de andere wensen van studenten met betrekking tot opleiden, zoals zelfontplooiing en het leren innemen van maatschappelijke posities. Daarnaast behoort ook hoe onderwijsonderdelen (modules, vakken, eenheden) zich tot elkaar verhouden tot de inhoud van de opleiding. Ten derde wordt *gelijkheid* vaak genoemd, dit betreft de eerlijke beoordeling en waardering van studieprestaties. Tot slot wordt ook veel aandacht besteed aan de *communicatie* van de opleiding met studenten.

Social Work september- & februari-instroom

Lesniveau (hoe een docent opereert)

De studenten van Social Work uiten het verlangen om een gelijkwaardige relatie met hun docenten te hebben. Docenten die goed uitleggen, als persoonlijk en dichtbij wordt ervaren en "[...] een extra stapje zetten" voor studenten, worden door de studenten ervaren als kwalitatief hoogstaand. De studenten hebben negatieve ervaringen met docenten die onduidelijk zijn of slecht uitleggen, niet luisteren en meedenken, en/of onvoldoende begeleiden in het leertraject. Een studentonderzoeker zegt: "Waar sta je [als student], waar ga je heen, wat wordt er van je verwacht?" Als een docent onduidelijk is dan leidt dit bij studenten tot frustratie. Wanneer een docent goed communiceert dan leidt dit tot vertrouwen.

De Social Work studenten van de februari-instroom geven aan dat het contact met docenten, de communicatie en duidelijke structuur binnen de opleiding voor hen het meest van belang zijn om tot leren te komen. Ze willen dezelfde structuren bij alle docenten terugzien. Deze structuur zien zij als een voorwaarde voor hun goede studieprestaties, iets waar ze veel waarde aan hechten.

Inhoud van de opleiding (hoe verhouden onderwijsonderdelen zich tot elkaar)

Een van de meest genoemde uitdagingen onder de februari-instroom Social Work studenten is de ervaren prestatiedruk en studielast. Studenten herhalen dat de werkdruk erg hoog is en dat ze veel toetsen moeten maken. Deze studielast geeft de studenten het gevoel dat de ontwikkeling van de student niet het primaire doel van het onderwijs is: "Als student zou ik minder tijdsdruk willen ervaren, zodat ik me kan focussen op het leren in plaats van deadlines halen". Zij vinden vanuit hun eigen ervaringen met onderwijs dat er meer aandacht moet komen voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van (tweedejaars) studenten. Een student benoemt ook dat de lessen te veel gericht zijn: "[...] op de stof kunnen toepassen in de toets, waardoor de stof leren op een daadwerkelijk leuke manier vergeten wordt."

Studenten van de september-instroom vinden het belangrijk dat de opleiding hen helpt in het faciliteren van ontmoetingen met mensen. Ze benoemen bijvoorbeeld dat de inhoud van de opleiding Social Work ook toegepast wordt op hun directe eigen leefomgeving. Zo zegt een studente dat ze vanuit een studieopdracht een interview mocht doen met haar eigen oma en dat ze dit een heel bijzonder moment vond. Studenten hebben daarnaast de behoefte om elkaar te leren kennen op een persoonlijk en emotioneel niveau. Voor veel van hen was bijvoorbeeld de socialisatietraining in jaar 1 waarin studenten met elkaar onderzoeken hoe ze zijn opgevoed en opgegroeid en hoe dat hen heeft gevormd, een waardevol moment binnen de opleiding.

Gelijkheid (beoordeling en waardering van studieprestaties)

De beoordeling van de studieprestaties, en erkenning voor hun werk en inzet, is voor zowel de september- als de februari-instroom van belang. Zij ervaren dat erkenning voor hun prestaties in positieve momenten niet vaak voorkomt: "Dingen als complimenten en kwaliteiten worden eigenlijk weinig besproken, meestal hebben we het tijdens de opleiding vooral over dingen die niet goed gaan." De studenten zouden meer aandacht willen voor hun persoonlijke omstandigheden, ervaringen en mogelijkheden: "Je wordt het cijfer dat je krijgt. Zorg voor meer maatwerk en meer gelijke kansen." In combinatie met de studielast die als hoog wordt ervaren, leidt dit tot een gevoel van machteloosheid en onrechtvaardigheid.

Dit gevoel van weinig erkenning, staat volgens studenten in contrast met de uiteenlopende aanpak en standaarden van docenten en de opleiding als geheel. Studenten zien bijvoorbeeld verschillen in uitleg en verwachtingen tussen docenten en benoemen dat beoordelingsformulieren soms niet begrijpelijk zijn. Er is vanuit de studenten echter een sterke behoefte aan eenduidigheid. De studenten hebben daarnaast ook het gevoel dat zij zich wel moeten schikken naar de soms onregelmatige omstandigheden van hun onderwijs, maar er geen rekening wordt gehouden met de situaties van henzelf.

Er is hier een spanning te zien tussen de behoefte van studenten aan de erkenning van hun specifieke omstandigheden en daar tegenover de wens voor algemeen geldende kaders. Over dit contrast aan behoeftes hebben studenten zich niet uitgesproken. Binnen de kaders van gelijkheid was het voor studenten met name belangrijk dat, wanneer zij rekening moesten houden met situaties waarin bijvoorbeeld docenten die niet alle antwoorden hebben en roosters die wijzigen, zij in ruil verlangden naar begrip voor hun eigen omstandigheden en uitdagingen.

Communicatie (terugkoppeling van evaluatieresultaten en geplande wijzigingen)

De studentonderzoekers van de september-instroom spreken een sterk verlangen uit naar transparantie en heldere communicatie vanuit hun opleiding. Herhaaldelijk benoemen zij dat ze onduidelijkheid ervaren over wat er geleerd moet worden, wanneer lessen zijn, of wie ze voor de klas kunnen verwachten. Dit zorgt volgens hen voor onrust, wat ten koste gaat van de kwaliteit van het onderwijs.

Inspraak door studenten en de impact daarvan is ook een kwestie waar de studenten onduidelijkheid over ervaren. Er zijn opmerkingen en vragen over de formele aanpak van het evalueren van het onderwijs. "Na elke module worden er ontzettend lange evaluatielijsten gegeven aan studenten, wat uiteindelijk (naar aanleiding van een aantal interviews en gesprekken van studenten) ontzettend saai en langdradig is om in te vullen, maar wij als studenten weten eigenlijk ook niet helemaal wat er met die lijsten wordt gedaan." De studenten spreken een verlangen uit om beter te begrijpen hoe de stem van studenten gehoord wordt en wat ermee gedaan wordt. Ook zijn de studenten kritisch over de mogelijkheden om feedback te geven tijdens dergelijke evaluaties. De evaluatielijsten bestaan volgens hen vooral uit schaalvragen, waardoor zij niet altijd evenveel ruimte voelen om hun eigen input achter te laten.

Mondzorgkunde

Lesniveau (hoe een docent opereert)

Wat betreft lesniveau zijn de studenten Mondzorgkunde kritisch over hoe de inhoud van colleges zich verhoudt tot de tentamens. "Wat in de tentamens komt, komt niet terug in de colleges. Ik weet dan echt niet waar ik moet beginnen." Volgens studenten komt dit soms voor, maar zeker niet altijd. De inconsistentie tussen de inhoud van colleges en tentamens maakt studenten onzeker en leidt tot een verminderde motivatie om naar colleges te komen.

Inhoud van de opleiding (hoe verhouden onderwijsonderdelen zich tot elkaar)

Voor studenten van de opleiding Mondzorgkunde is het belangrijk dat het onderwijs bijdraagt aan hun persoonlijke groei en gevoelens van trots. Studenten missen binnen de opleiding Mondzorgkunde aandacht voor hun persoonlijke groei. "Het onderwijs is zo volgeplempt dat we geen tijd hebben om stil te staan en na te denken over het onderwijs en waar wij heen willen, onze eigen ontwikkeling." Aansluitend verlangen de studenten naar onderwijs waarin een duidelijk beeld wordt geschetst over hoe de beroepsrichting eruitziet en welke positie in de maatschappij ze kunnen innemen. Studenten hechten daarom veel waarde aan het klinische praktijkonderwijs binnen de opleiding Mondzorgkunde, omdat het concreet maakt wat ze moeten kunnen en wat er van hen verwacht wordt als professional en persoon.

Gelijkheid (beoordeling en waardering van studieprestaties)

Studenten hebben de behoefte aan inspraak op de samenstelling van het onderwijs. Zo willen ze bijvoorbeeld meer mogelijkheden om feedback te kunnen geven aan docenten, extra begeleiding en een betere aansluiting van het theoretische onderwijs op de kliniek. Studenten verwachten door meer inspraak te hebben in de samenstelling van het onderwijs beter in staat te zijn om te kunnen leren en (persoonlijke) groei door te maken.

Daarnaast hebben studenten het gevoel dat ze niet alles wat ze vinden of ervaren kunnen meegeven aan de vertegenwoordigers van de opleiding (docenten, ondersteunende medewerkers en management). Zij hebben het gevoel te worden afgerekend op hun feedback of dat een kritische houding ze wordt nagedragen. Een student zegt bijvoorbeeld dat zij zich negatief heeft uitgesproken over een opdracht en van haar docent een defensieve reactie kreeg. Ze ervaaarde dat de relatie met deze docent hierna verslechterd was. Hoe dit gesprek er precies aan toe ging is onduidelijk, maar het gevolg was dat deze student zich onveilig voelt om openlijk te spreken, wat haar betrokkenheid bij de verbetering van onderwijskwaliteit verminderde.

In het klinische onderwijs beleven studenten meer interactie met docenten en hebben zij het gevoel dat ze hun mening mogen delen. Studenten van de opleiding willen vaker de mogelijkheid hebben om op een veilige en constructieve manier in gesprek te kunnen gaan met hun docenten. De docenten die tijdens het verkennende onderzoek van de studentonderzoekers zijn bevraagd hebben ook de wens uitgesproken om interactiever les te geven. Zij zien graag dat studenten participeren in onderwijsvernieuwing. Deze eenstemmigheid over studentparticipatie onder studenten en docenten lijkt dus positief, maar is volgens studenten nog niet terug te zien in de praktijk.

Communicatie (terugkoppeling van evaluatieresultaten en geplande wijzigingen)

Als er geëvalueerd wordt, hebben de studenten de wens om vaker op lesniveau te evalueren. Dit staat dicht bij hun leefwereld: het is hun dagelijkse realiteit. De opleiding evalueert nu op vak- of moduleniveau aan de hand van enquêtes die worden verstuurd aan studenten. Dit wordt na afloop van een vak of module gedaan, wat maakt dat de eventuele verbeteringen die worden doorgevoerd pas zichtbaar zijn voor de volgende lichting studenten. Door actief te evalueren tijdens een lopende cursus ontstaat er volgens studenten de mogelijkheid om op korte termijn verbeteringen door te voeren die zichtbaar zijn voor de groep studenten die de feedback heeft gegeven. Ook hier speelt echter de beperking dat studenten zich niet voldoende veilig voelen om persoonlijk feedback te geven aan hun docenten. Zij geven hiervoor als reden dat zij het idee

hebben dat ze hierop afgerekend zouden kunnen worden door de desbetreffende docent. Ze zijn bang dat hun feedback op de lessen invloed zou kunnen hebben op hun cijfer.

Verpleegkunde (voltijd)

Communicatie (terugkoppeling van evaluatieresultaten en geplande wijzigingen)

De voltijdstudenten uitten teleurstelling over het feit dat zij als student wel feedback kunnen geven op hun ervaring met het onderwijs, maar dat ze nauwelijks terugzien hoe hun feedback impact heeft op hun onderwijs. Ze gaven aan het gevoel te hebben dat informatie die wordt aangeleverd door studenten, zoals hoe cursussen georganiseerd kunnen worden of een toetsweek die minder topzwaar gepland kan worden, niet wordt meegenomen in het verbeteren van onderwijskwaliteit. Hierdoor worden studenten ontmoedigd hun stem te laten horen ter verbetering van de onderwijskwaliteit: "Ik vind het waardevol om van studenten te horen wat zij denken dat beter kan, maar veel studenten zien het nut niet in van feedback geven, en dat begrijp ik wel."

Tijdens hun gesprekken met o.a. de opleidingscommissie en de onderwijscoördinator kregen de studenten terug dat een deel van de feedback die in eerdere jaren was verzameld door middel van surveys wel degelijk had geleid tot aanpassingen in de organisatie, vorm en inhoud van het onderwijs. "Dat wist ik helemaal niet!", benoemde één van de studenten. "Dus er gebeurt wel wat, maar waarom wordt dat ons niet verteld?!" Op basis van wat de studenten van verschillende stakeholders binnen de opleiding terugkregen leerden zij dat studenten (in meer en mindere mate) dus wel gehoord worden. Dit leidde bij de studenten tot een nieuwe frustratie, namelijk dat studenten niet op de hoogte werden gebracht van veranderingen in onderwijs naar aanleiding van evaluatiemomenten. De studentonderzoekers vinden het belangrijk dat studenten wel weten dat er iets gebeurt met hun feedback, om hen zo te motiveren om input te blijven geven.

Verpleegkunde (deeltijd)

Lesniveau (hoe een docent opereert)

Deeltijdstudenten ervaren vaak onduidelijkheid over opdrachten en taken die studenten uit moeten voeren. Zij vinden de instructie soms tegenstrijdig en de criteria inconsistent, en geven aan dat ze 'zo nu en dan' te weinig duidelijke instructie krijgen over taken of weinig informatie over criteria. De studenten vermoedden dat begeleiders bang zijn te veel informatie weg te geven en zo vrezen dat ze opdrachten makkelijker maken. Dat vinden zij onterecht: "Je hoeft het niet voor me voor te kauwen, maar ik wil wel hulp", waarbij zij verwijzen naar meer uitleg over wat ze moeten doen en hoe een eindproduct eruit moet zien.

Inhoud van de opleiding (hoe verhouden onderwijsonderdelen zich tot elkaar)

De deeltijdstudenten waren te spreken over de flexibele aard van de opleiding. "Een voordeel van de opleiding vind ik de aansluiting met de praktijk en de flexibiliteit van de opleiding om die aan te passen aan de werk- en privésituaties." Gezien het feit dat veel van de deeltijdstudenten en alle deelnemende docentonderzoekers volwassen, werkende professionals zijn, wordt deze flexibiliteit als een groot pluspunt van de deeltijddopleiding Verpleegkunde gezien.

Ondanks dat de deeltijdstudenten positief waren over de flexibiliteit, ervaren zij ook gemis aan sociaal contact tussen studenten. "We zien elkaar toch weinig, en corona helpt daar ook niet bij." De studenten hebben (mede vanwege de flexibele aard van hun onderwijs) buiten hun contactmomenten met docenten en begeleiders weinig momenten van binding met hun peers. Dit gemis vonden de studenten begrijpelijk, maar wel jammer: "Het zou toch leuk zijn als je mensen hebt om mee op te trekken." Ook moeten de studenten een groot deel van de opdrachten binnen hun studie zelfstandig uitvoeren. Het gebrek aan binding werd volgens de studentonderzoekers als ronduit eenzaam ervaren.

Gelijkheid (beoordeling en waardering van studieprestaties)

Aansluitend op het ervaren gebrek van duidelijke en eenduidige instructie, vinden de studenten ook dat de beoordeling van hun studieprestaties soms ongegrond, inconsistent of niet inzichtelijk is. Een concreet voorbeeld was dat een studentonderzoeker voor haar gevoel weinig uitleg kreeg over een opdracht, ook nadat zij specifieke vragen had gesteld aan haar begeleider. Uiteindelijk werd haar opdracht beoordeeld met het cijfer één. Nadat ze de feedbackpunten op haar opdracht had verwerkt, ontving de studente voor haar herkansing een zeven. Ze was blij met de nieuwe uitkomst, maar ook verbaasd: "Hoe kan dat? Hoe kan je na een aantal aanpassingen van een één naar een zeven gaan? Er klopt dus iets niet aan dat eerste cijfer, of dat tweede cijfer." De studentonderzoekers waren van mening dat als de begeleider in dit voorbeeld wel duidelijk de vragen had beantwoord (of kunnen beantwoorden) de student in kwestie niet het extra werk van een herkansing had hoeven doen.

Conclusie 5.1

Er zijn overeenkomsten tussen de manieren waarop de studenten van de verschillende opleidingen onderwijskwaliteit ervaren.

Lesniveau

Op lesniveau is er een verlangen naar goed contact met docenten en een wederkerige relatie. Naast goed contact is er ook een wens naar goede structuur en uitleg, en consistente begeleiding. Sommige studenten geven aan dat ze negatieve ervaringen hebben met onduidelijkheid of slechte uitleg door docenten. De studentonderzoekers benoemen dat de bovenstaande punten belangrijke voorwaarden zijn voor het studieplezier, en het succesvol doorlopen van hun opleiding. Aansluitend op het belang van goede uitleg wordt er door studenten aangekaart dat ze soms moeite hebben in te zien hoe de inhoud van colleges zich verhoudt tot de tentamens.

Inhoud van de opleiding

De meeste studentonderzoekers vinden hun opleiding inhoudelijk interessant. Het schuurt volgens hen echter tussen de nadruk op presteren en de daaraan verbonden studielast, en de aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling en de belangen van de studenten. Volgens de studentonderzoekers voelt het alsof de ontwikkeling van de student niet het primaire doel is van het onderwijs. Ook verlangen studenten naar een verkenning van hoe hun beroepsrichting eruitziet en welke positie in de maatschappij ze zullen innemen. Bij deeltijdstudenten is er zorg over de balans tussen flexibiliteit en zelfstandigheid aan de ene kant, en eenzaamheid aan de andere kant.

Gelijkheid (beoordeling en waardering van studieprestaties)

De studenten zouden binnen het onderwijs graag nadruk zien op positieve leermomenten en studieprestaties. Hier blijkt wederom een nadruk op het verlangen van studenten om gezien te worden, waarbij erkenning wordt gegeven voor hun omstandigheden en uitdagingen. De studentonderzoekers vinden dat docenten en medewerkers zichzelf veel kunnen permitteren wat betreft vergissingen en uitzonderingen, maar hebben het gevoel dat zijzelf weinig ruimte krijgen.

Wat betreft gelijkheid en de relatie met docenten, geven de studenten aan dat zij behoefte hebben aan inspraak op de samenstelling van het onderwijs. Op die manier hopen zij de inzichten die ze tijdens (deze fase van) het participatieve actieonderzoek hebben opgedaan, te kunnen bespreken met hun docenten. Ondanks dat hebben enkele studenten het gevoel dat ze niet alles wat ze vinden kunnen delen, uit vrees dat ze worden afgerekend op hun feedback.

Communicatie (terugkoppeling van evaluatieresultaten en geplande wijzigingen)

Studentonderzoekers willen meer inzicht in hoe de feedback van studenten wordt gebruikt in de verbetering van de onderwijskwaliteit. Daarnaast benoemen zij onduidelijkheid over instructie, verwachtingen en beoordeling van opdrachten en toetsing.

De studenten zijn van mening dat de manier waarop er geëvalueerd wordt (gebruik van vragenlijsten aan het eind van de cursus) onaantrekkelijk is voor studenten en denken dat het zou

helpen als de studenten konden terugzien hoe hun feedback in evaluaties bijdraagt aan de ontwikkelingen van cursussen en de organisatie. Een voorbeeld dat zij aandroegen is het evalueren tijdens een cursus, omdat dit directer is en tot meer voelbare veranderingen kan leiden. Toen de studenten ontdekten dat hun feedback wel degelijk wordt meegenomen in de ontwikkeling van het onderwijs, gaven ze aan dat er meer geïnvesteerd zou moeten worden in een terugkoppeling van wat er met de resultaten van evaluaties gebeurt. Zo kunnen studenten ervaren dat ze impact hebben. Dit kan er dan weer aan bijdragen dat studenten zich in blijven zetten en feedback blijven geven.

5.2 Welke acties hebben studentonderzoekers ontwikkeld om onderwijskwaliteit te verbeteren?

Na de verkenning van ervaringen tijdens de oriëntatiefase en systeemexploratie hebben de studenten een onderwerp van onderwijskwaliteit gekozen waarop zij zich wilden richten. Dit is gedaan in de vorm van *acties*. Deze acties dienen als een oplossing (of interventie) met betrekking tot de problemen en uitdagingen die naar voren zijn gekomen op basis van de besproken ervaringen. Bij het opzetten, organiseren en uitvoeren van deze acties werkten de studentonderzoekers samen met elkaar en de begeleidend onderzoeker(s). De studentonderzoekers formuleerden een actieplan waarin zij beschreven met welke actie ze aan de slag wilden en hoe die actie zou bijdragen aan een oplossing voor hun gekozen kwaliteitsonderwerp. Hieronder worden de door de studentonderzoekers ontworpen en uitgevoerde acties beschreven. Afhankelijk van welke actie er werd uitgevoerd wordt ook de formalisatie en overdracht besproken.

Social Work

Het ideale rooster

De eerste actie van de studentonderzoekers Social Work gaat over het rooster in het tweede leerjaar. De onderzoeksvraag van dit groepje is: Op welke manier kan het rooster zo gewijzigd worden dat de leskwaliteit verbeterd wordt? Het gaat dit groepje voornamelijk om de hoeveelheid lessen op één dag, de spreiding van de lessen in een week en de hoeveelheid pauzes op een dag. Dit draagt volgens hen bij aan de onderwijskwaliteit omdat studenten zich zodoende beter kunnen concentreren op de lesstof.

Tijdens een gesprek met de teamleider van de opleiding Social Work kwamen de studenten erachter dat er richtlijnen voor docenten zijn voor het geven van pauzes: "Ook hebben wij via de teamleider te horen gekregen dat tijdens colleges er een half uur pauze ingepland moet worden om de alertheid in stand te houden. Dat was voor ons nieuwe informatie want eigenlijk doet bijna geen docent dit op dit moment [...]. Wanneer dit niet gebeurt moet dit besproken worden met de docent." Tijdens het gesprek komen deze studenten er ook achter dat er bij de teamleider al meer klachten van studenten liggen over de roosters. Hij geeft aan dat er op dit moment wordt gezocht naar een oplossing, bijvoorbeeld door tentamens niet meer 's avonds te plannen.

ACTIE

De studentonderzoekers gingen ook in gesprek met de domeindirecteur van het domein Gezondheid Sport en Welzijn en medestudenten. Op basis daarvan komen de studenten tot het idee van het ontwerpen en presenteren van een 'ideaal rooster'. Daarnaast spreken ze samen af dat ze voortaan in elke (online) les de docent erop wijzen dat er volgens de richtlijnen van de opleiding en half uur pauze moet zijn op twee uur lestijd: "[...] die docent zei dat hij zich er helemaal niet van bewust van was dat er pauzes gehouden moesten worden, omdat hij zo graag veel vertelt en zelf geen behoefte heeft aan pauzes. Hij heeft het daarna wel meteen gedaan gelukkig. En hij heeft beloofd het te blijven doen."

Zelfontwikkeling van studenten

De studentonderzoekers benoemen dat zij voor hun gevoel hun onderwijs 'ondergaan', en dat er weinig aandacht is voor hun gemoedstoestand en zelfontwikkeling. Om deze reden kozen deze studentonderzoekers ervoor om in kaart te brengen wat zelfontwikkeling voor studenten betekent, en hoe docenten hier aan bij kunnen dragen. Met hun onderzoek hopen studentonderzoekers hun docenten en coördinatoren handvatten te geven om meer aandacht te besteden aan zelfontwikkeling. Voor studenten hopen zij te bereiken dat ze zich meer bewust worden van wie zij zelf zijn.

ACTIE

Door middel van interviews met coördinatoren komen de studentonderzoekers tot de conclusie dat er te weinig aandacht is voor de zelfontwikkeling van studenten. Om die reden hebben zij een weblecture gemaakt voor tweedejaars studenten in een poging om in kaart te brengen welke behoeftes studenten hebben als het aankomt op zelfontwikkeling. Tijdens de weblecture zijn ze ingegaan op een aantal vraagstukken:

- wat is het belang van zelfontwikkeling voor studenten?
- hoe kan er meer aandacht komen voor zelfontwikkeling bij studenten?
- welke (goede) voorbeelden kennen studenten voor het werken aan zelfontwikkeling?
- hoe kunnen docenten meer aandacht hebben voor zelfontwikkeling?

De studentonderzoekers waren voornemens om een speciale Teams-omgeving aan te maken waar geïnteresseerde studenten en docenten bij elkaar kunnen komen om ervaringen en vragen rondom zelfontwikkeling van studenten bespreekbaar te maken. De weblecture is ook gepromoot bij andere studenten van de opleiding Social Work, het ontwikkelteam en onder docenten en coördinatoren. Daarnaast is de weblecture in de eigen klassen van de deelnemende studentonderzoekers uitgevoerd.

Het ontwikkelteam en de betrokken docenten hebben feedback gegeven op de weblecture. Een van de suggesties was om studenten in elk jaar een 'passie-presentatie' te laten geven over zaken waar zij gepassioneerd over zijn. De studenten hebben het ontwikkelteam geadviseerd om de passiepresentatie volgens een vast format elk jaar hetzelfde uit te voeren. Studenten zouden na afloop moeten reflecteren om in kaart te brengen hoe zij ten opzichte van het voorgaande jaar zijn ontwikkeld.

Zichtbaarheid van de vertrouwenspersoon en de decaan vergroten

De studentonderzoekers Social Work hopen een veilig en gelijkwaardig leerklimaat te creëren. Drie studentonderzoekers zijn begonnen met een onderzoek naar veiligheid in relatie tot onderwijskwaliteit. Door middel van interviews en literatuuronderzoek kwamen zij tot de conclusie dat een veilig leerklimaat van groot belang is voor de ervaring van onderwijskwaliteit. Mede door de coronacrisis zagen zij dat veel medestudenten (en zichzelf) worstelen met hun privé situaties en mentale gezondheid. Tegelijkertijd weten zij eigenlijk niet goed welke voorzieningen er zijn bij Inholland ter ondersteuning van dit veilige leerklimaat.

ACTIE

De studenten gingen in gesprek met de vertrouwenspersoon en de decaan over hun functies en onderzochten waarom niet alle studenten van deze voorzieningen op de hoogte zijn. Ze kwamen tot de conclusie dat de vertrouwenspersoon en de decaan niet goed te vinden zijn op het interne platform van Inholland: Iris. Je moet van het bestaan van deze voorzieningen al weten om ermee in contact te kunnen komen.

Samen met de vertrouwenspersoon kwamen de studentonderzoekers tot het idee om eerstejaars studenten kennis te laten maken met de functie van de vertrouwenspersoon en de decaan. Dit willen ze bereiken door een persoonlijke ontmoeting tussen studenten, decaan en vertrouwenspersoon aan het begin van het eerste schooljaar. Het heeft de voorkeur deze ontmoeting fysiek te laten plaatsvinden, maar het kan digitaal indien nodig. Naast deze ontmoeting moeten de huidige tweedejaars studenten uitleg krijgen over de benoemde functies. De studentonderzoekers maakten een flyer die op verschillende plekken fysiek in het gebouw werden verspreid. Het leek hun een goed idee om de flyer een aantal keer per jaar naar alle studenten te sturen als bijlage bij de nieuwsbrief. De flyer moet volgens hen ook tijdens de introductiedagen van eerstejaars studenten door de leercoaches worden uitgedeeld.

Als advies voor het vervolg en de borging van deze actie komen de studentonderzoekers met de volgende aanbevelingen:

- Alle docenten van eerstejaars studenten moeten de flyer uitdelen tijdens de introductiedagen.
- De vindbaarheid van de vertrouwenspersoon en de decaan moet op Iris worden verbeterd door op de hoofdpagina een goed zichtbare pagina over veiligheid bij Inholland te maken.
- De decaan en de vertrouwenspersoon kunnen zichzelf door middel van een persoonlijk verhaal met foto voorstellen in de nieuwsbrief voor studenten en docenten, zodat iedereen op de hoogte is.

Communicatie over studentenevaluaties

Duidelijke communicatie en transparantie is voor de studentonderzoekers van Social Work belangrijk. Zij merkten bij zichzelf en klasgenoten dat zij niet goed begrijpen waar module-evaluaties aan het eind van een onderwijsperiode voor dienen, en wat er met de evaluaties gebeurt. Daarnaast ervaren zij dat zij hun feedback over de onderwijskwaliteit niet goed kwijt kunnen binnen het huidige format. Om die reden kozen de studentonderzoekers ervoor om te proberen meer begrip bij studenten te bewerkstelligen over wat er met de evaluaties wordt gedaan. De studentonderzoekers hebben onderzocht of de vorm van de evaluaties beter kan aansluiten bij de behoeften van studenten.

ACTIE

De studentonderzoekers hebben het idee om een logboek aan de studiehandleidingen voor studenten toe te voegen, zodat zij als ze een module volgen kunnen zien wat er is aangepast t.o.v. het vorige jaar en waarom.

Daarnaast is de actie van deze studentonderzoekers het uitproberen van een andere manier van evalueren in hun eigen lessen. Hiervoor hebben ze een Mentimeter ontwikkeld waarin open vragen, keuzevragen en schaalvragen elkaar afwisselen. De Mentimeter moet volgens deze studentonderzoekers tijdens de les worden uitgevoerd en niet alleen aan het einde van een module. Zo kunnen studenten tijdig aangeven wat hun ervaringen zijn en is er ruimte voor interactie hierover met de docent die de lessen geeft.

De studenten krijgen van de jaarcoördinator jaar 2 een bericht dat er in module 6 gebruik gemaakt gaat worden van een Mentimeter en een interactief gesprek ter evaluatie van het onderwijs. Het voorstel van het logboek met wijzigingen is voor zover bekend nog niet doorgevoerd.

Representatie opleidingscommissie & verwachttingsmanagement

De februari-instroom studenten hebben niet het hele PAR-traject doorlopen. Ondanks dat zijn zij op twee potentiële ideeën of oplossingsrichtingen gekomen om hun onderwijs te verbeteren. Allereerst bedachten zij de toevoeging van een alumnus/oud student van de opleiding aan de examencommissie, om te waarborgen dat het studentperspectief wordt meegenomen in de besluitvorming. Ten tweede opperden zij het idee om iedere onderwijsperiode een bijeenkomst te laten plaatsvinden waarin docenten en studenten hun verwachtingen rondom het onderwijs kunnen uitspreken. Hierdoor zouden zowel studenten als docenten beter weten waar ze aan toe zijn.

Mondzorgkunde

Oefententamenvragen

Volgens de studentonderzoekers is het soms moeilijk te voorspellen wat er tijdens een tentamen van hen gevraagd wordt. De studentonderzoekers stelden vast dat het voor studenten een uitdaging kan zijn om binnen hun cursussen hoofd- en bijzaken van elkaar te scheiden. Om die reden ontwikkelden de studentonderzoekers een leeractiviteit die studenten kan helpen om beter voorbereid naar hun toetsen te komen.

ACTIE

Twee studentonderzoekers hebben een pilot uitgewerkt om een klas van eerstejaars studenten zelf tentamenvragen te laten bedenken, zodat ze hiermee kunnen oefenen. Het idee is dat iedere projectgroep, bestaande uit vier of vijf studenten, per college van het vak Methodisch handelen een tot drie tentamenvragen maakt over de studiestof. De studenten krijgen een week na het gegeven college de tijd om de bijbehorende vragen aan te leveren.

Om te zorgen dat er geen dubbele vragen in de oefententamens zitten en om de kwaliteit van de vragen te waarborgen, wordt er een speciale commissie ingesteld. Het kan zijn dat deze commissie bijvoorbeeld de vragen iets aanpast. De commissie zou volgens de studentonderzoekers moeten bestaan uit 1 docent en 2 studenten. Het idee is dat de commissie iedere periode wisselt, zodat meerdere studenten en docenten kunnen deelnemen aan de commissie. Het idee is om in studiejaar 2022/2023 een pilot te starten om dit idee uit te proberen.

Studentmentoren

De studentonderzoekers willen meer ruimte om binnen hun studie bezig te zijn met sociale binding en veiligheid. Zij ontdekten dat studenten moeite hebben om te landen op de hogeschool. Voor veel studenten is de nieuwe opleiding en de hogeschool een overweldigende omgeving. Volgens de studentonderzoekers ervaren met name eerste- en tweedejaars studenten een grote afstand tussen docenten en studenten. Er is voor studenten onduidelijkheid over waar en bij wie ze met welke vragen terecht kunnen.

ACTIE

De studentonderzoekers hebben daarop bedacht om studentmentoren in het leven te roepen. Het idee is om een buddy in te zetten, een ouderejaars student, die de eerstejaars studenten wegwijs maakt in de hogeschool. Daarnaast zou de buddy studenten mogelijk ook inhoudelijk kunnen bijstaan. Het doel van deze actie is om het thuisgevoel op de hogeschool te vergroten. Dit idee raakt aan het Students4Students project, dat dezelfde doelstelling heeft: het versterken van het thuisgevoel bij eerstejaars studenten aan de hand van een coachingproject tussen ouderejaars- en eerstejaars studenten. Er worden momenteel gesprekken gevoerd om deze actie in de toekomst i.s.m. Students4Students uit te voeren.

Feedback en evaluatie

Studenten voelen zich niet altijd veilig om feedback te geven, maar willen wel graag hun stem laten horen. Studentonderzoekers hopen dat een hogere mate van betrokkenheid bij hoe het onderwijs vormgegeven kan worden de studieprestaties en kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Met het doel studenten te stimuleren om feedback te geven zijn er twee acties ondernomen.

ACTIE

- 1 Een periodieke evaluatie met een willekeurig geselecteerde groep studenten: vijf studenten vormen samen met docenten een panel om periodiek te evalueren over het onderwijs en mee te praten over onderwijsverbetering en -vernieuwing.
- 2 Feedback geven op lesniveau m.b.v. het digitale platform *Moodle*: het idee is dat studenten anoniem feedback kunnen geven aan hun docenten na afloop van een les middels een evaluatieformulier in het gehanteerde digitale platform.

Deze twee bovenstaande acties zijn (nog) niet doorgevoerd door de opleiding. De studenten hebben aan het einde van het onderzoekstraject hun acties gepresenteerd aan een aantal stakeholders van de opleiding. Met name het tweede voorstel om studenten de mogelijkheid te geven om anoniem feedback te geven op de docent was een actie waar stakeholders van de opleiding zorgen over uitten. Dit vanwege de onveilige gevoel dat deze actie mogelijk zou kunnen veroorzaken bij docenten.

Vervolgens zijn alle acties door de onderzoekers gepresenteerd aan het Dagelijks Bestuur van de opleiding. Zij herkenden het punt van onveiligheidsgevoel vanuit de uitkomsten van de NSE en gaven aan dat dit een punt van aandacht is bij het Dagelijks Bestuur. In het Dagelijks Bestuur wordt besproken hoe ze de aanleiding voor deze actie, namelijk de onveiligheid die studenten ervaren, verder kunnen oppakken.

Verpleegkunde (voltijd)

Instagram reel belevenis en voorkeur studenten

De studentonderzoekers vinden het belangrijk dat hun medestudenten op de hoogte zijn hoe de feedback van alle studenten meegenomen wordt in onderwijsvernieuwing, zowel voor de transparantie en ter erkenning van de stem van studenten. De studentonderzoekers hadden als doel hun medestudenten hier van op de hoogte te brengen, en te achterhalen hoe studenten voortaan zelf graag geïnformeerd zouden willen worden over de manier waarop feedback van studenten wordt verwerkt in de opleiding.

ACTIE

De studentonderzoekers werkten samen met degene die verantwoordelijk is voor de communicatie van verpleegkunde om op de Instagram account van de opleiding een *reel* te plaatsen. Deze bestond uit een filmpje dat informatie bevatte over wat er gebeurt met de feedback van studenten, gevolgd door vier vragen over hoe belangrijk studenten het vinden om op de hoogte gehouden te worden van wat er met hun feedback gebeurt en hoe zij daarover geïnformeerd willen worden. In het filmpje deden drie studentonderzoekers een kort verhaal over hoe feedback verwerkt wordt, waarna zij medestudenten vroegen of zij op de hoogte gehouden willen worden van de aanpassingen die op basis van feedback worden doorgevoerd, en hoe zij daarvan op de hoogte gehouden willen worden.

De eindresultaten zijn door de studenten persoonlijk gepresenteerd aan de opleidingscommissie. Deze presentatie, evenals een opname van de reel en documentatie van de resultaten was de opbrengst van het participatieve actieonderzoek.

Verpleegkunde (deeltijd)

Sticky Campus en samenwerking

De deeltijdstudenten Verpleegkunde hebben zich gericht op het feit dat zij uitleg en instructie over opdrachten en studieprestaties onduidelijk vinden, dat beoordelingen voor opdrachten inconsistent of slecht onderbouwd zijn, en dat de studenten een gebrek aan binding ervaren. De studentonderzoekers kozen ervoor zich te richten op 'samenwerken', wat omschreven werd als het contact tussen studenten, en tussen studenten en begeleiders/medewerkers van de opleiding. Op basis van een gesprek met een docent van de opleiding Verpleegkunde deeltijd werden de studenten geïnspireerd om aan de slag te gaan met het idee van een 'sticky campus'. Deze sticky campus is een (digitale) ruimte waar studenten tijd door willen brengen, waar zij (studie gebonden) contact met elkaar hebben, en hun sociale binding met elkaar en hun opleiding en onderwijsinstelling versterken.

ACTIE

De studenten maakten een concreet plan van wat de sticky campus volgens hen zou kunnen zijn: een plek waar studenten wekelijks op een vast moment naar toe zouden kunnen komen om docenten en elkaar vragen te stellen, en te ondersteunen. De campus zou twee uur duren, en er zouden één of twee docenten aanwezig moeten zijn. De sticky campus werd op een vrijdagmiddag, op twee locaties georganiseerd: Haarlem en Amsterdam. Studenten en docenten werden uitgenodigd.

Tijdens de sticky campus werden er aan aanwezige studenten surveys uitgedeeld om hen te vragen wat zij van het initiatief vonden. Daarnaast werden de aanwezige docenten kort geïnterviewd over hun ervaring.

Ondanks de lage opkomst waren zowel de studenten als de docenten erg te spreken over het initiatief. Studenten ervoeren de campus als gezellig en toegankelijk; ze konden samenwerken en elkaar adviseren en feedback geven. Het werd als zeer positief ervaren dat zij fysiek docenten konden benaderen met hun vragen, zelfs als deze docenten niet direct een antwoord hadden.

Docenten waren ook tevreden. Zij ervoeren het contact met de studenten positief, en vonden het initiatief van de sticky campus praktisch en haalbaar. Omdat de deeltijd opleiding werkt met gepersonaliseerde leeruitkomsten vinden de docenten het soms lastig om concrete algemene richtlijnen vast te stellen, en studenten in ieder situatie de juiste begeleiding te bieden.

Docenten ervaren ook dat het vanuit de opleiding soms niet duidelijk is welke informatie studenten wel of niet mogen krijgen, en waar de grens ligt tussen het scheppen van duidelijkheid en het voorkauwen van informatie. De studentonderzoekers dachten in deze reacties te herkennen wat de reden was voor de ervaren inconsistenties in uitleg en beoordeling van verschillende docenten: onduidelijkheid bij docenten over wat studenten wel en niet moeten en mogen weten.

Uiteindelijk hebben de studentonderzoekers hun data en hun eigen informatie verwerkt tot een rapport. De studentonderzoekers leverden een reeks aanbevelingen aan op basis van hun actieonderzoek, met een nadruk op praktische effectiviteit en haalbaarheid. De sticky campus zou een vast onderdeel moeten zijn van het lessenschema van studenten, maar niet verplicht. Het zou wekelijks plaats moeten vinden gedurende een periode van twee tot vier uur, met een selectie van roulerende docenten. Het kernteam beaamde dat dit realistisch leek.

5.3 Hoe stellen de ethische kernprincipes van PAR studenten in staat bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van onderwijs?

In deze paragraaf wordt gereflecteerd op hoe de kernprincipes van PAR een rol hebben gespeeld in het PAR-traject. Deze principes zijn gepresenteerd in het theoretisch kader. Het beantwoorden van deze deelvraag helpt om in kaart te brengen hoe de principes een voorwaarde vormen voor het verkennen en selecteren van vraagstukken rondom onderwijskwaliteit, het opzetten van acties en het overdragen van bevindingen. Daarnaast geeft het een indicatie van wat nodig is om PAR als aanpak van dergelijke vraagstukken te laten slagen.

Deze deelvraag wordt beantwoord aan de hand van de beleving van de studentonderzoekers en medewerkers op basis van de logboeken, observaties en surveys die door hen zijn ingevuld. Eerst wordt besproken hoe de betreffende kernprincipes (zie Tabel 2) vertegenwoordigd zijn in het PAR-proces. Hierna wordt besproken welke randvoorwaarden bepalend zijn voor het wel/niet waarborgen van de kernprincipes. Hierop volgt een conclusie.

Tabel 2

Kernprincipe	Omschrijving
Wederzijds respect	Onderzoekrelaties worden gebaseerd op wederzijds respect
Gelijkheid en inclusie	Aanmoedigen en mogelijk maken van mensen met verschillende identiteitskenmerken om onderzoek te leiden, ontwerpen en aan onderzoek deel te nemen
Democratische participatie	Aanmoedigen en mogelijk maken van betekenisvolle participatie van de deelnemers in besluitvormingsprocessen en andere aspecten van het onderzoeksproces, afhankelijk van vaardigheden, interesses en collectieve behoeften
Actief leren	Het zien van samenwerking in onderzoek als een onderzoeksproces en als mogelijkheid om van elkaar te leren
Verschil maken	Bevorderen van onderzoek dat positieve verandering teweegbrengt voor gemeenschappen gedefinieerd door hun situatie, interesses of identiteit
Collectieve actie	Individen en groepen werken samen om verandering tot stand te brengen
Persoonlijke integriteit	Deelnemers gedragen zich betrouwbaar, zijn eerlijk en transparant

Kernprincipes

1. Wederzijds respect

De studenten en onderzoeksbegeleider reflecteren gedurende het PAR-proces regelmatig op hun verhoudingen tot elkaar. Tijdens iedere bijeenkomst met de studentonderzoekers en onderzoeksbegeleider vinden er groepsdialogen plaats over hoe het onderzoek verloopt en welke ervaringen en behoeftes studenten hebben. Ook de samenwerking en onderlinge relaties komen frequent ter sprake. Zo benoemt een student al na de eerste bijeenkomst dat het haar opvalt dat "[...] iedereen een belangrijke rol speelt en iedereen de ander nodig heeft om het gezamenlijk opgestelde doel te bereiken." De studenten erkennen elkaar in hun sterke kanten en minder sterke kanten, waar men bewust was van het feit dat het onderzoek gezamenlijk uitgevoerd moest worden.

Binnen dit PAR-proces is er naast samenwerking binnen de groep studentonderzoekers ook sprake van samenwerking tussen studenten, onderzoeksbegeleider en medewerkers van Inholland. Deze samenwerking wordt door de studentonderzoekers veelal als gelijkwaardig en leerzaam ervaren: "[...] we kregen van beide kanten te horen hoe zij [medewerkers en studenten] erin stonden; dit is natuurlijk goed om samen tot oplossingen en conclusies te komen." Een docent Mondzorgkunde

bevestigt dit gevoel van wederzijdse erkenning: “Door het interview kreeg ik het gevoel dat de studenten en ik weer een stukje dichterbij elkaar kwamen te staan, doordat ik hen een stukje van mijn perspectief kon laten zien. Hierdoor begrepen ze voor mijn gevoel ook iets meer de complexiteit waar we als docenten mee te maken hebben.”

Een enkele medewerker twijfelt aan de relevantie van de inzichten van de studentonderzoekers: “Ik denk dat eerst een gesprek gevoerd moet worden over de onderliggende reden van de wensen van de studenten [...] Liefst ondersteund met literatuur waaruit blijkt dat dit een bijdrage levert aan de onderwijskwaliteit.” Dit laat zien dat deze medewerker vindt dat een derde partij de legitimiteit van de verhalen van studenten met betrekking op het onderwerp ‘onderwijskwaliteit’ eerst moet vaststellen. Pas wanneer dat gebeurd is mogen de studenten hun verhaal doen: “Daarna zouden gesprekken over hoe we dat dan gaan doen pas plaats moeten vinden.” In dit geval worden de studenten en hun mening dus mogelijk wel gerespecteerd, maar is duidelijk dat deze mening in relatie tot het onderwerp van onderwijskwaliteit pas aandacht vraagt op het moment dat partijen met autoriteit besluiten dat dit nodig is. Het is twijfelachtig in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van wederzijds respect als de legitimiteit van de aandachtspunten die door de studentonderzoekers wordt aangedragen in twijfel wordt getrokken.

2. Gelijkheid en inclusie

Studenten vinden het prettig als taken gelijkwaardig worden verdeeld. Naast het ervaren van een eerlijke rolverdeling en het dragen van gedeelde verantwoordelijkheid vinden studenten het ook prettig als er rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden. Een student benoemt zelfs dat ze een stukje sociale veiligheid gevonden heeft binnen haar PAR groep: “Ik heb namelijk lichte sociale angst en vond dit best eng in het begin, maar ik heb fijne teamgenoten die dit voor mij vergemakkelijkten.”

Of er sprake is van voldoende inclusie en gelijkheid is afhankelijk van hoe deze concepten binnen de context van het traject worden gedefinieerd. In het geval van dit onderzoek betrof inclusie het betrekken van studenten. Dit is gelukt. Er is binnen het PAR-traject echter geen specifieke inzet geweest om een uitgesproken diverse groep studenten te rekruteren. Ook zijn studenten van verschillende opleidingen op verschillende manieren geworven en werden de groepen op verschillende manieren gecompenseerd. Zo kreeg één groep studenten studiepunten voor hun inzet, waar andere studenten een financiële vergoeding kregen op basis van geïnvesteerde uren. Hierover meer in de methodische reflectie onder sampling van deelnemers.

3. Democratische participatie

Het idee van gelijkwaardige en democratische participatie als hoeksteen van PAR kwam voor sommige studentonderzoekers als een verrassing. Een student beschrijft het moment van realisatie van haar democratische participatie als volgt: “Ik dacht eerst dat we een stel proefkonijnen waren die gingen vertellen wat hun ervaring was met bepaalde onderdelen van het onderwijs, zodat iemand anders daar onderzoek naar kon doen en daar werk van kon maken. Maar dat bleek al heel snel niet het geval te zijn, wij waren zelf de onderzoekers. Die omschakeling was plotseling maar niet moeilijk om te maken gelukkig.” Het beseffen van hun gelijkwaardige rol als mede-onderzoeker en ervaringsdeskundige student leek in dit geval dus vrij makkelijk te gaan: “Dat dit [PAR] heel breed kan zijn en dat wij actief onderzoek uitvoeren in het veld en daar zelf ook in participeren.”

Een andere studentonderzoeker laat zien dat zij heeft geleerd dat zij als student en onderzoeker mee kan én mag beslissen: “Ik heb het idee gekregen dat de vormgeving van onderwijskwaliteit niet vaststaat, maar dat dit geëvalueerd en bijgesteld kan worden. Naar mijn mening belangrijker nog dat studenten daarover mee mogen beslissen.” Dit illustreert dat de studentonderzoekers hebben ervaren dat zij op gelijkwaardige voet met onderwijzers naar onderwijskwaliteit mogen kijken, en hun ideeën en belangen gehoord mogen en moeten worden.

Het PAR-proces heeft ook bij medewerkers het besef laten ontluiken dat de stem van studenten relevant is in een gesprek over onderwijskwaliteit. Een docent zegt bijvoorbeeld: “Mijn kijk is in die

zin veranderd dat ik mij nog bewuster ben hoe belangrijk het is om niet over de studenten te praten (object) maar met de studenten te praten en ze te betrekken (subject).” Een andere medewerker erkent dit ook: “Ik heb meer begrip gekregen voor het feit, dat onderwijskwaliteit niet alleen door het docententeam wordt gemaakt. Maar juist ook door overleg met studenten.” Een medewerker benoemt zelfs specifiek dat het een gemis zou zijn de inzichten van studenten niet mee te nemen in onderwijsverbetering: “Bij onderwijskwaliteit zag ik als grootste bepalende partij de opleiding (docenten, logistiek etc., managers) voor me. Maar ik zie in dat studenten echt een hele waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de onderwijskwaliteit en dat het echt een gemiste kans is als we hier niets mee doen.”

Op basis van bovenstaande kan gezegd worden dat de meerwaarde van het horen van de stem van studenten erkend is door zowel de studenten als medewerkers. Studenten spreken zich verder niet uit over het erkennen van de stem van de medewerkers, maar gezien deze partij vanuit het perspectief van studenten officieel ook het mandaat heeft over hoe onderwijs wordt vormgegeven zou het goed kunnen dat hun deelname als vanzelfsprekend wordt gezien.

4. Actief leren

Binnen het PAR-traject is er door de verschillende partijen veel geleerd. De deelnemende studenten benoemen bijvoorbeeld dat het tijd nodig heeft gehad om te leren hoe zij participatief actieonderzoek moeten uitvoeren, en wat daarbij belangrijk is. “[Wat PAR is] dat is mij nog onduidelijk”, benoemt een student na bijeenkomst één. Hoewel het tijd heeft gekost om de PAR aanpak en het proces goed te begrijpen, benoemen de studenten dat ze uiteindelijk verschillende vaardigheden en kennis hebben ontwikkeld: “De bijeenkomsten hebben mij geleerd mijn mening goed te verwoorden en visie in beeld te brengen. Ik heb ook geleerd dat je veel moet noteren en helder communiceren over de gemaakte afspraken.” In dit voorbeeld is te zien dat het samenspel tussen studenten met de onderzoeksbegeleider de student helpt zich te ontwikkelen in communicatie- en onderzoekvaardigheden.

De studentonderzoekers hebben door de gesprekken met o.a. docenten, cursuscoördinatoren, teamleiders, kwaliteitsmedewerkers en opleidingsmanagers tevens geleerd over de organisatie van Inholland. Zij leerden hoe hun opleidingen in elkaar zitten, wie wat doet, en wie je waarvoor moet spreken. Ook dit hebben de studentonderzoekers als leerzaam ervaren: “[...] heel interessant om hierbij een kijkje achter de schermen te hebben genomen.”

Medewerkers benoemen ook dat zij geleerd hebben. Echter, was voor een aantal van hen in het begin niet altijd helder wat PAR is en hoe het is ingezet ter verbetering van onderwijskwaliteit: “Van tevoren was het doel [van PAR] mij niet duidelijk en ook de opdracht die aan dit participatief onderzoek ten grondslag lag was mij van tevoren niet duidelijk”. Uiteindelijk werd de opzet van PAR voor de meeste betrokken medewerkers concreet. Een medewerker benoemt dat deze gedurende het proces heeft geleerd: “[...] hoe participatief onderzoek eraan toe gaat en wat voor onderdelen er allemaal bij komen kijken als het om onderwijskwaliteit gaat.” Naast dit inzicht is ook de meerwaarde van het erkennen van de ervaringen van studenten rondom onderwijskwaliteit bij veel medewerkers doorgedrongen.

Op basis van de inzichten van studenten lijken medewerkers geleerd te hebben om op een nieuwe manier naar onderwijskwaliteit te kijken: “[...] dat er eigenlijk heel veel verschillende vormen zijn van onderwijskwaliteit en dat iedereen hier anders over denkt. Ook heb ik geleerd dat er heel veel verschillende initiatieven vanuit verschillende invalshoeken bedacht kunnen worden om onderwijskwaliteit te verbeteren.” Dit inzicht is te danken aan het gesprek dat studenten en medewerkers binnen het PAR-proces met elkaar voeren. Hierdoor kan het concept onderwijskwaliteit op meer praktische manieren worden ingevuld: “Onderwijskwaliteit zit voor studenten in veel meer kleine aspecten en randvoorwaarden dan je wellicht als docent zou verwachten.”

5. Verschil maken

Om effectief verschil te maken moeten de studentonderzoekers, in samenwerking met medewerkers binnen Inholland, tot een actie komen. Dit is in de meeste gevallen gelukt. Het merendeel van de studenten beschrijft dat ze ervaren dat ze een waardevolle actie hebben ontwikkeld. Zij benoemen ook dat ze blij zijn met wat ze hebben bereikt en dat ze plezier hebben beleefd aan het doen van PAR: "Dat we trots mogen zijn op het product wat uiteindelijk uit het project is gerold. We hebben allemaal hard gewerkt en ons best gedaan en ik heb ontzettend genoten van het proces." Hoewel dit op zich een waardevol en *empowering/empowerend* resultaat is voor de studenten rest de vraag in hoeverre er door de studentonderzoekers en stakeholders daadwerkelijk een verschil is gemaakt in de onderwijskwaliteit van de betreffende opleidingen van Inholland.

Verschil maken is moeilijk. Zo betoogt een medewerker dat de acties van studenten niet relevant zijn: "Het hele punt [...] is dat de plannen niet gericht zijn op onderwijsverbetering maar een ander doel dienen. Wat zeker nuttig kan zijn maar niet het beoogde. Dat vond ik overigens bij meerdere voorstellen." De waarde van de plannen van studenten wordt door deze medewerker dus niet erkend omdat deze niet vallen binnen diens definitie van onderwijskwaliteit. Deze observatie staat in contrast met de ervaring van een aantal andere medewerkers die benoemen dat de inzichten en belangen van studenten helpen een bredere, of meer praktisch ingevulde definitie van onderwijskwaliteit te formuleren (zie Actief Leren). Scepticisme over de waarde van de acties van studenten met betrekking tot onderwijskwaliteit maakt het uiteindelijk uitdagender om betreffende medewerkers binnen Inholland te bewegen om deze acties te verduurzamen.

Op het moment waarop dit rapport geschreven wordt, is er weinig bekend over een duurzame impact van de verschillende acties van de studenten. Zoals beschreven in de acties zijn de bevindingen en suggesties van de studentonderzoekers op basis van de gekozen acties overgedragen aan de meeste opleidingen (o.a. managementteam, directie en opleidingscommissie). Voor alle relevante opleidingen geldt dat er op dit moment nog geen specifieke, concrete veranderingen zijn doorgevoerd op basis van de acties van studenten. Voor bijvoorbeeld de opleiding Verpleegkunde is benoemd dat het idee van een *sticky campus* is 'opgepakt' binnen de opleiding. Details zijn onduidelijk. Het zou zeer waardevol zijn om vervolgonderzoek te doen naar hoe de aanbevelingen van de studentonderzoekers uiteindelijk beklijven, en wat de lange termijn impact van PAR is op onderwijskwaliteit.

6. Collectieve actie

De kernwaarde collectieve actie is uniek omdat deze tot uiting komt wanneer de overige kernwaarden worden gewaarborgd. Om binnen het PAR-proces tot collectieve actie te komen moet er sprake zijn van respect en gelijkwaardigheid om samen tot actie te komen, en actie zelf. Zoals bij punt 1, 2 en 3 is besproken, is er volgens zowel de studenten als medewerkers binnen het PAR-traject sprake van deze kernwaarden. Een medewerker zegt: "Ik merk zelf dat het energie gaf om samen met studenten te praten. Ik heb de laatste jaren op grotere afstand gezeten en ik merk dat ik het contact mis. Het échte gesprek voeren met elkaar vind ik steeds belangrijker worden en dat wil ik ook meer gaan doen. Ik ben wel zichtbaar voor de opleidingscommissie, maar ik zou meer willen bewegen tussen de studenten algemeen, horen wat er speelt, samen acties opzetten [...]." De wil tot collectieve actie is er dus.

Er is uiteraard ook actie geweest. Zoals besproken zijn er door de studentonderzoekers samen met de onderzoeksbegeleiders en medewerkers van Inholland acties ontwikkeld. Zie hoofdstuk 2 voor een uitgebreide beschrijving van de verschillende acties die door de studentonderzoekers van de betreffende opleidingen zijn uitgevoerd. Het blijft daarbij de vraag in hoeverre deze acties van de studentonderzoekers tot daadwerkelijke verandering binnen de opleidingen heeft geleid.

7. Persoonlijke integriteit

Studenten uiten zich overwegend positief over de houding en het gedrag van hun mede-studentonderzoekers: "De groepsgenoten waren allemaal gemotiveerd om mee te werken. Dit ben

ik niet gewend van eerdere projecten.” In sommige groepen was er echter van tijd tot tijd sprake van miscommunicatie tussen de studenten, of kwamen studenten hun afspraken niet na of hadden hun taken niet af. Deze kwesties waren desalniettemin bespreekbaar en de studentonderzoekers wisten nieuwe afspraken te maken en vonden manieren om met elkaar door te werken. In het geval van de groep van voltijd Verpleegkunde was er bijvoorbeeld ook een WhatsApp-groep aangemaakt waarin de studentonderzoekers met elkaar communiceerden over de voortgang, planning, en mogelijke wijzigingen. Er is verder geen sprake geweest van conflict en studentonderzoekers hebben zich niet negatief uitgesproken over elkaars gedrag. Hoewel integriteit een breed en deels ambigu begrip is, heerste er tussen de studentonderzoekers dus een mate van solidariteit en vertrouwen.

Ook de meeste medewerkers van Inholland worden door de studentonderzoekers als transparant, eerlijk en betrouwbaar ervaren. Op de vraag wat een studentonderzoeker waardeerde aan het PAR project zegt die: “Dat wij in gesprek konden gaan met leraren die erg open waren. We konden ze alles vragen, en wij kregen ook eerlijk antwoorden.” De student gaat verder om diens vertrouwen in de medewerkers te benoemen: “[...] En ik denk dat wanneer studenten en leraren hiermee [onderwijskwaliteit] aan het werk gaan, er echt mooie verbeteringspunten uit zullen komen.”

Echter niet alle studentonderzoekers hebben vertrouwen in Inholland en haar medewerkers. Omdat studenten huiverig zijn zich hier kritisch over uit te spreken kan dit het beste geïllustreerd worden door een beschrijving van medewerkers. Een docent zegt: “Ik heb het gevoel dat er binnen Inholland weinig naar studenten geluisterd wordt en feedback ook vaak niet gewaardeerd wordt.” Dit gebrek aan waardering erkent een andere medewerker ook. Deze beschrijft een situatie waarbij de studentonderzoekers hun inzichten, acties en bevindingen presenteerde aan verschillende stakeholders:

In een volgende sessie [van het PAR-traject] waren docenten uitgenodigd om te reageren op voorstellen van studenten voor het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Tijdens deze sessie werd pijnlijk zichtbaar waarom studenten zich onveilig voelen. De studenten presenteerden hun idee en een docent reageerde met: “Nou ik vind het echt jammer dat jullie hiermee komen.” Je zag de studenten ineenkrimpen.

Met name de beschrijving van de reactie van de studenten in de laatste zin is schrijnend omdat persoonlijke integriteit kwetsbaar is. Studenten kunnen meerdere malen te horen krijgen dat hun inbreng waardevol is, maar één ervaring zoals deze kan die boodschap volledig ondermijnen. Ook valt het op dat de betreffende medewerker uit het voorbeeld teleurgesteld is in de studenten, wat laat zien dat deze op diens beurt ook kritisch reflecteert op de integriteit van studenten.

Conclusie 5.3

Alle kernprincipes van PAR zijn in meer of mindere mate in het onderzoeksproces naar voren gekomen. De studenten benoemen dat zij veel geleerd hebben, dat ze de samenwerking met elkaar en met medewerkers als gelijkwaardig en respectvol hebben ervaren, en dat ze trots zijn op de acties die ze hebben uitgevoerd. Omdat deze kernwaarden gewaarborgd zijn, is ook collectieve actie aanwezig binnen het traject. Over het kernprincipe ‘verschil maken’ kan minder sterk geconcludeerd worden of dit daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, omdat er vooralsnog weinig zicht is op de impact die de acties van de studenten hebben verricht en de verantwoordelijkheid om de initiatieven van de studenten te verduurzamen nu bij de medewerkers van de relevante opleidingen ligt. Desalniettemin benoemen studenten dat ze het onderwijs beter begrijpen en zeggen medewerkers dat ze meer inzicht hebben in de beleving van studenten. Er is dus door PAR verschil gemaakt.

Om uiteindelijk te kunnen spreken van duurzame impact door de acties van studenten moeten (delen van) de initiatieven van de studenten voortgezet worden of op een andere manier overgenomen worden binnen de opleidingen. Hierbij speelt de vraag of stakeholders binnen de opleiding gewillig zijn die acties van de studentonderzoekers in hun geheel of deels voort te zetten.

Dit laatste sluit aan op de kernwaarde persoonlijke integriteit, omdat het gaat over hoe de betrokken partijen kijken naar het PAR-proces, de rolverdeling en het einddoel dat men voor ogen heeft. Deze laatste waarde is zeker aanwezig geweest in het proces, maar lijkt tevens kwetsbaar.

De besproken kernprincipes vormen niet alleen voorwaarden voor het effectief doorlopen van de verschillende fases. Het is namelijk niet zo dat de principes enkel kaders bieden voor omgangsvormen of enkel leidt tot collaboratieve impact, zoals bijvoorbeeld het formuleren van vraagstukken en uitvoeren van acties. Wat opvalt is dat het waarborgen van de principes gedurende het PAR-traject duidelijk participatieve impact laat zien. Het leidt bijvoorbeeld tot veranderingen in waarnemen en denken, zoals het ontstaan van vertrouwen tussen studenten en medewerkers. Denk hierbij aan wederzijds begrip en het gezamenlijk verzinnen van oplossingen. Opvallender nog is dat door simpelweg volgens de kernprincipes te handelen er een verbreding of herdefiniëring van onderwijskwaliteit wordt ervaren door medewerkers, wat nieuwe mogelijkheden voor verbetering biedt. In die zin heeft het waarborgen van de kernprincipes *an sich* bijgedragen aan het verbeteren van (een bredere definitie van) onderwijskwaliteit.

6. Hoe heeft PAR studenten geholpen om onderwijskwaliteit te verbeteren?

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe het PAR-traject met studentonderzoekers heeft geholpen om een positief verschil te maken in de onderwijskwaliteit van de opleidingen Social Work, Mondzorgkunde, en de deel- en voltijdstudies Verpleegkunde.

In dit rapport zijn drie deelvragen behandeld. Er is eerst gekeken wat de ervaringen van studenten zijn met onderwijs en onderwijskwaliteit. Hierna zijn de verschillende acties van de student-onderzoekers om onderwijskwaliteit te verbeteren besproken. Als laatste is er gereflecteerd op de relevantie van de verschillende kernprincipes van PAR om studenten in staat te stellen bij te dragen aan kwaliteitsverbetering van onderwijs.

In onderstaande conclusie wordt er bondig antwoord gegeven op de deelvragen en de centrale vraag. Eerst wordt besproken hoe PAR onderwijskwaliteit binnen de opleidingen Mondzorgkunde, Social Work en Verpleegkunde vol- en deeltijd heeft weten te verbeteren. De deelvragen van het onderzoek die hiervoor zijn gebruikt betreffen: Wat zijn de ervaringen met onderwijs en onderwijskwaliteit van studenten?; Welke acties gericht op het verbeteren van onderwijskwaliteit hebben studenten opgezet?; en; Hoe stellen de ethische kernprincipes van PAR studenten in staat bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van onderwijs? Hierbij zal er ook kritisch worden gekeken naar het PAR-proces. Hierop volgen aanbevelingen over hoe onderwijskwaliteit verder verbeterd kan worden en hoe PAR in de toekomst gebruikt kan worden bij het aanvliegen van vraagstukken rondom onderwijskwaliteit.

Het PAR-traject en dit onderzoek bleken uiteindelijk een proces waarbij een groot aantal stakeholders en factoren met elkaar verbonden zijn en elkaar beïnvloeden. Ervaringen, acties en metingen zijn dan ook nauw met elkaar verweven en vertonen overlap, daarbij zijn veel bevindingen en resultaten impliciet en verscholen in interacties en relaties. Om die reden is ervoor gekozen de deelvragen in een meer overkoepelende manier te beantwoorden, waarbij nadruk gelegd wordt op de meest relevante bevindingen.

Eerst wordt besproken welke vraagstukken rondom onderwijskwaliteit er door studentonderzoekers, op basis van gesprekken met medestudenten en medewerkers, het meest belangrijk worden gevonden. Dit betreft met name ervaringen (deelvraag 1, §5.1). De verbonden acties (deelvraag 2, §5.2) worden daarbij kort toegelicht. Hierna wordt er uitgelegd hoe PAR, buiten de specifieke acties om, invloed heeft gehad op onderwijskwaliteit, de studenten, de medewerkers en de relaties onderling.

Vraagstukken van studenten van de opleidingen Mondzorgkunde, Social Work en Verpleegkunde (vol- & deeltijd)

Studenten lijken tevreden met wat ze leren, maar zijn kritisch over *hoe* ze het leren. Studenten van alle vier de studies ervaren in meer of mindere mate een gebrek aan persoonlijke aandacht; erkenning van hun specifieke ervaringen en omstandigheden; en stimulans van hun bredere persoonlijke ontwikkeling.

Wat betreft leerdoelen vanuit hun opleiding geven de studenten aan dat zij tijdens hun studie geregeld onduidelijkheid ervaren over wat er van hen verwacht wordt en hoe hun prestaties worden beoordeeld. Voor sommige studenten is het verband niet duidelijk tussen wat er in lessen wordt besproken en hun uiteindelijke examinering of toetsing. De studentonderzoekers geven ook aan dat er inconsistentie kan zijn in hoe verschillende docenten handelen, wat een gevoel van onduidelijkheid veroorzaakt of versterkt.

De studenten hebben op basis van bovenstaande ervaringen acties ontwikkeld. De acties hebben betrekking op drie thema's: aandacht en zorg voor studenten, evaluatie en transparantie en samenwerken en thuisgevoel.

Aandacht en zorg voor studenten

Deze acties betreffen het faciliteren en ondersteunen van een mentale gezondheid van studenten, oog voor de zelfontwikkeling van studenten en het verminderen van stress. De acties zijn het opzetten en uitproberen van interventies, zoals het verzorgen van een minder belastend lesprogramma, studenten helpen met het in kaart brengen van hun persoonlijke ontwikkeling, het opzetten van een studentenmentorsysteem en de zichtbaarheid van gepaste zorg vergroten. Studenten hebben behoefte aan aandacht voor henzelf als individu en komen met ideeën over hoe studenten makkelijker toegang kunnen krijgen tot zorg en ondersteuning wanneer zij dat nodig hebben.

Thuisgevoel en samenwerking

Bij dit thema ligt de nadruk op het verbinden van studenten met elkaar en met de opleiding. Het is specifiek gericht op samenwerken en informaliteit. De actie die onder dit thema valt, beoogt een vast onderwijsonderdeel op te zetten waarbij studenten elkaar en docenten makkelijk kunnen ontmoeten om te leren en oriënteren op lesstof en opdrachten en daarnaast simpelweg tijd met elkaar door te brengen.

Evaluatie en transparantie

Deze acties hebben tot doel studenten meer inspraak en meer duidelijkheid te geven over hoe er door hun opleiding naar hen geluisterd wordt. Studenten willen hun mening geven en meebeslissen, maar voelen zich soms onveilig om dat te doen, of hebben het gevoel dat er weinig met hun inbreng wordt gedaan. De uitgevoerde acties bieden handvatten voor procedures waarbij studenten veilig en toegankelijk hun stem kunnen laten horen en geïnformeerd kunnen worden over wat er met die stem gedaan wordt.

De uitgevoerde en geëvalueerde acties of pilots kunnen gezien worden als voorbeelden van hoe studenten de verbetering van de onderwijskwaliteit van hun opleidingen zouden aanvliezen. Zowel studenten als medewerkers zijn in meer of mindere mate te spreken over de acties. De acties en de praktische handvatten die zij bieden zijn te zien als vormen van collaboratieve impact (Banks et al., 2017) van de PAR-trajecten. Om echter te spreken van duurzame significante impact zal het noodzakelijk zijn om de acties te verweven met het bestaande onderwijs en het bredere onderwijssysteem. De voorzet is door de studenten gegeven en het is nu aan de opleidingen zelf om te besluiten welke initiatieven er over worden genomen.

Ethische kernwaarden: binding, vertrouwen en het versterken van relaties tussen studenten en medewerkers

Eén van de effecten van het uitvoeren van dit participatieve actieonderzoek is het aanhalen van de banden tussen studenten en medewerkers. Gedurende het traject hebben de studentonderzoekers advies en suggesties opgehaald bij medestudenten, docenten, teamcoördinatoren en andere medewerkers van de hogeschool. Hun acties en bevindingen werden uiteindelijk voorgedragen aan leden van het managementteam. Tijdens deze activiteiten hebben de studenten en medewerkers samen nagedacht over wat belangrijk is aan onderwijs en hoe het verbeterd kan worden. Deze collaboratieve benadering werd als positief ervaren door bijna alle studentonderzoekers en medewerkers die hier aan mee hebben gedaan.

De verbeterde relatie tussen de verschillende stakeholders kan als een directe invloed worden gezien op de onderwijskwaliteit. Het versterkt een gevoel van vertrouwen en binding tussen de partijen die toekomstige onderwijssituaties ten goede komt. Studenten zeggen dat ze meer begrip hebben voor medewerkers en voelen zich erkend in hun rol als partner. Enkele medewerkers benoemen dat zij de ervaring van studenten beter begrijpen en sommige frustraties van studenten beter kunnen plaatsen. Dit verbeterde begrip voor elkaar laat zien dat meedoen aan PAR heeft

geleid tot nieuwe kennis en inzichten en is een belangrijk onderdeel van de participatieve impact (Banks et al., 2017) van dit PAR-traject.

Deze impact op binding en vertrouwen is echter slechts voor de deelnemers die direct bij dit PAR proces betrokken waren onmiddellijk voelbaar. Tegelijkertijd biedt dit ook perspectieven voor de toekomst. Zo geldt bijvoorbeeld voor de medewerkers dat zij de meerwaarde inzien van het voortaan betrekken en includeren van studenten bij de dialoog over onderwijskwaliteit.

Praktische invulling geven aan onderwijskwaliteit

Het doen van dit participatieve actieonderzoek heeft geholpen bij het bieden van een praktische invulling van wat onderwijskwaliteit is. Door naar onderwijs(kwaliteit) te kijken vanuit studentperspectief wordt duidelijk hoe het is om aan de ontvangende kant van de educatie van Inholland te staan. Op deze manier worden blinde vlekken zichtbaar. Het biedt ook inzicht in de dagelijkse uitdagingen waar studenten tegenaan lopen en welke (meer impliciete of onzichtbare) behoeftes en belangen zij hebben. Dit helpt bij het vormgeven van onderwijs, door bijvoorbeeld meer contactmomenten te bieden of het belang om aan studenten terug te koppelen over (onderwijs)evaluaties.

De doelstellingen van Inholland rondom onderwijskwaliteit zijn vaak abstract en algemeen geformuleerd. Het is logisch dat een organisatie met talloze opleidingen verspreid over verschillende locaties in de Randstad haar doelen van onderwijskwaliteit als veel omvattend, vrij-invulbaar en niet-controversieel formuleert. Dergelijke omschrijvingen staan echter ver weg van het klaslokaal, daar waar o.a. de studenten die mee hebben gedaan aan dit onderzoek hun onderwijs daadwerkelijk ervaren. Hier is de afstand tussen algemeen geformuleerde doelen op macroniveau en de praktische uitwerking op microniveau duidelijk voelbaar, waar de ideeën over hoe het onderwijs ingevuld moet worden sterk kan verschillen tussen studenten en docenten, maar beiden dan toch in lijn kunnen zijn met de visie van onderwijskwaliteit op organisatieniveau. In die zin hebben de studenten die aan dit traject hebben meegedaan onderwijskwaliteit dus niet zozeer verbeterd, maar juist op praktisch niveau invulling gegeven aan de betekenis van begrippen als *transparantie* en *betrokkenheid* door de betrokken stakeholders.

Studenten weten als geen ander wat de blinde vlekken in onderwijsbeleid zijn en welke simpele *quality of life* verbeteringen kunnen helpen het studeren aan de opleidingen van Inholland leuk(er) en waardevol(ler) te maken. Ook dit is de participatieve impact van PAR (Banks et al., 2017), waarbij de samenwerking met studenten inzichten en kennis heeft opgeleverd die zonder hun inspanningen waarschijnlijk onderbelicht zouden zijn gebleven. Hun beschreven ervaringen, uitgevoerde acties en bevindingen bieden Inholland concrete praktische handvatten en inspiratie om samen met studenten dergelijke verbeteringen door te voeren.

Empoweren studenten en begrip van studenten voor organisatie en inzicht in het bredere systeem

Studenten die mee hebben gedaan aan het participatieve actieonderzoek benoemen dat ze nieuwe vaardigheden hebben aangeleerd, nieuwe inzichten hebben verkregen en zeggen dat ze trots zijn op het onderzoek en de acties die ze hebben uitgevoerd. Ook dit is onderdeel van de participatieve impact (Banks et al., 2017) van participatief actieonderzoek die is ontstaan door een samenwerking van studenten met elkaar en met medewerkers van Inholland. Naast een goed gevoel over zichzelf is het evident dat studenten beter begrijpen hoe hun opleidingen zijn georganiseerd en welke stakeholders gemoeid zijn bij bijvoorbeeld het ontwerpen van lesprogramma's en het uitvoeren van evaluaties.

De nieuw verkregen inzichten geeft de studenten kennis en competenties om zich kritisch en doelgericht uit te spreken over de punten die zij verbeterd willen zien met betrekking tot onderwijskwaliteit. De deelnemende studenten zijn niet meer enkel gemotiveerd om hun onderwijs te onderzoeken en verbeteren, maar bezitten nu ook het inzicht om vraagstukken effectief en oplossingsgericht aan te vliegen. Zij weten wie zij moeten benaderen, waarover, en hoe ze hun

zorgen en belangen kunnen verwoorden. Deze kennis geeft hen meer handelingsvermogen (binnen de organisatie) en maakt hen beter in staat bij te dragen aan het verbeteren van onderwijskwaliteit.

Een beter begrip van de organisatie van hun opleidingen en toegang tot inspraak maakt het voor studenten ook makkelijker te accepteren als er een keer iets niet gaat zoals zij hebben voorgesteld. Een beter begrip van het systeem: de belangen van de betrokken stakeholders en de mogelijke complexiteit van bepaalde vraagstukken, maakt hen waarschijnlijk meer ontvankelijk voor mogelijke tegenargumenten. Een beter inzicht en erkenning voor wat er speelt binnen hun opleiding maakt hen meer begripvolle partners in het verbeteren van het onderwijs en stelt studenten beter in staat om op een constructieve manier mee te denken over hoe onderwijskwaliteit versterkt kan worden.

Kwaliteitscultuur en student als partner

Als voorwaarde om tot een kwaliteitscultuur te komen binnen een hoger onderwijsinstelling is het nodig dat stakeholders, zoals studenten, teamleiders, docenten en anderen, hun opvattingen delen over kwaliteit, aldus de Onderwijsraad in haar adviesrapport *Kwaliteit in hoger onderwijs, Evenwicht in ruimte, regels en rekenschap* (2015). Door deelname aan het participatieve actieonderzoek zien we een verbeterde relatie tussen studenten en andere stakeholders en toegenomen begrip voor elkaar, door elkaars taal te leren spreken en verwachtingen naar elkaar bij te stellen.

Het samenbrengen van de verschillende actoren binnen de hogeschool creëerde de mogelijkheid om maatstaven waar kwaliteit aan wordt afgemeten te bevragen, evenals de normatieve opvattingen die hieraan ten grondslag liggen. We zien dat onderwijskwaliteit door studenten vaak anders wordt begrepen of geconcretiseerd, veelal dichterbij hun leefwereld: de klas/hun colleges, maar ook breder dan enkel beroepsgericht: zichtbaar in hun verlangen om aandacht te hebben voor persoonsvorming binnen hun (beroeps)onderwijs. Dit participatief actieonderzoek heeft daarmee wellicht minder bijgedragen aan de “merkbare impuls aan kwaliteit van onderwijs” (*Kwaliteitsafspraken 2019-2024*), maar wél aan de ontwikkeling van een gezamenlijke kwaliteitscultuur.

Dit onderzoeksproject geeft daarbij inzicht in hoe invulling te geven aan de ‘student als partner’-wens van Hogeschool Inholland zoals verwoord in het Strategisch Plan 2022-2027 *Samenwerken aan een vitale metropool*. Om studentparticipatie vorm te geven is het nodig om naast het uitspreken van de wens, ook de participatie van studenten mogelijk te maken. De ethische kernprincipes van PAR laten zien dat studenten in staat gesteld moeten worden om te participeren; daarvoor is het nodig studenten te ondersteunen, ruimte voor ze te maken, uitleg te geven over het systeem en ook docenten en ander personeel vragen deze ruimte voor studenten te bewaken. Dit onderzoek toont hoe belangrijk het is om in te zetten op de vertrouwensrelatie tussen studenten en personeel van de hogeschool: het creëren van een veilige setting. Hierin komen studenten tot bloei. Zo durven en leren zij zich uit te spreken, te reflecteren op hun onderwijs en ons werk, wat de kwaliteit van onderwijs zeker ten goede komt.

Discussie

In deze discussie wordt gereflecteerd op het onderzoeksproces en de uitdagingen en knelpunten van de PAR-methode met betrekking tot het verbeteren van onderwijskwaliteit binnen de opleidingen van Inholland.

Duurzame impact

Het PAR-proces en het handhaven en waarborgen van de zeven kernprincipes heeft een positieve invloed op hoe studenten en medewerkers naar onderwijs kijken. Op het moment van schrijven van dit rapport is er echter nog geen concrete opbrengst of impact op basis van de individuele acties van de studentonderzoekers. De acties en initiatieven zijn (nog) niet opgeschaald of verduurzaamd, waardoor de uiteindelijke invloed van deze initiatieven beperkt is. Hoewel de invloed van PAR op onderwijskwaliteit verder gaat dan de uitgevoerde acties.

Tegelijkertijd is bij het implementeren van het PAR-traject onvoldoende stilgestaan bij hoe de acties van de studentonderzoekers uiteindelijk verduurzaamd konden worden. Dat is logisch als men bedenkt dat bij de start van het project nog niet duidelijk was welke vraagstukken studenten zouden uitkiezen en welke acties er zouden worden uitgevoerd. Onder aanbevelingen wordt daarom besproken wat er in het vervolg gedaan kan worden om de impact van de acties die voortkomen uit participatief actieonderzoek te verduurzamen.

Het zou daarnaast waardevol zijn om vervolgonderzoek te doen naar hoe de aanbevelingen van de studentonderzoekers uiteindelijk beklijven en wat de langetermijnpact van PAR is op onderwijskwaliteit.

Machtsrelaties

Zoals binnen bijna iedere organisatie bestaan er binnen Inholland machtsverschillen. Met betrekking op dit project over onderwijskwaliteit bestaan er machtsverschillen tussen de studenten en medewerkers, en tussen de medewerkers zelf. Deze machtsverschillen zijn bepalend voor hoeveel kennis en mandaat studenten hebben en in hoeverre medewerkers in staat zijn studenten te ondersteunen en faciliteren in hun ambities. Met name medewerkers lijken zich echter niet altijd bewust van de impact van machtsverschillen tussen studenten en medewerkers en hoe dit bepalend is voor hoe studenten de inbreng van medewerkers ervaren.

Om verschil te maken binnen de kaders van het PAR-traject is het nodig dat studenten een actie ontwikkelen en dat zij de ruimte krijgen om het verschil te kunnen maken. Impact wordt uiteindelijk gemitigeerd door te weinig mandaat. Ook is het zo dat studenten maximaal geëngageerd kunnen zijn om acties te ontwikkelen, maar gedemotiveerd raken als blijkt dat de hogeschool hun inspanningen niet erkent. Het is belangrijk dat er naar de ervaringen van studenten geluisterd wordt en hun acties serieus genomen worden.

Tot slot zijn machtsrelaties bepalend voor het welzijn van studenten en medewerkers. Studenten zijn kwetsbaar voor het oordeel en de waardering van hun docenten en andere medewerkers. De studenten worden uitgenodigd om met dergelijke partijen in gesprek te gaan en het is belangrijk dat het welzijn en de sociale veiligheid van de studenten gewaarborgd wordt. In het domein van kantoren en overlegkamers zijn studenten vaak minder bedreven. Dit vraagt van medewerkers om hen respectvol en integer te behandelen.

Niet alleen studenten zijn onderhevig aan machtsrelaties. Medewerkers moeten ook in staat zijn grenzen aan te geven en zich openlijk te uiten naar studenten toe. Onderwijs is hun vak en ongenueanceerde kritiek of frustratie vanuit studenten en hier mag door docenten tegenwicht aan worden geboden. Daarnaast heeft het verschil in machtsverhoudingen tussen medewerkers ook invloed op de ontwikkeling van duurzame acties ter verbetering van onderwijskwaliteit. Zo kan het zijn dat een medewerker kiest om informatie niet te delen, of studenten niet te ondersteunen in een onorthodox idee, uit vrees voor de reacties van diens collega's of repercussies van hun meerdere.

Machtsverschillen zijn complex. Een ongelijke verdeling van taken, rollen, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid binnen een organisatie is voor velen vanzelfsprekend en niet noodzakelijk een kwalijke zaak. Ondanks dat is binnen dit PAR-traject gebleken dat de samenwerking tussen de verschillende stakeholders en de machtsverschillen die daarbij een rol spelen bepalend zijn voor de uiteindelijke impact van onder andere de ontwikkelde acties.

Discussie keuzes binnen methodiek participatief actieonderzoek

Het doen van dit onderzoek heeft inzicht gegeven in hoe de methodiek van PAR werkt in relatie tot het verbeteren van onderwijskwaliteit. Zoals beschreven in het methodehoofdstuk is de impact van PAR-onderzoek niet lineair. Impact wordt gegenereerd op verschillende momenten, op verschillende niveaus. Voorbeelden hiervan kunnen zijn de impact van het leren doen van PAR door studenten, of de impact van gevoerde gesprekken op de relatie tussen de stakeholders.

In deze rapportage hebben we beschreven hoe deelname aan PAR de ervaring van en ruimte om onderwijskwaliteit te verbeteren door studenten beïnvloedde. Dat is dan ook de belangrijkste methodologische vraag die we onszelf stellen: In hoeverre heeft dit onderzoek impact gemaakt? We kunnen met zekerheid stellen vanuit de data dat participatieve impact, impact door deelname aan het onderzoek, aanwezig was. Collaboratieve impact, veranderingen van het onderwijs voortkomend uit de opgezette acties, is echter moeilijker vast te stellen, omdat dit onderzoek werd afgerond voordat concrete wijzigingen werden doorgevoerd.

Ook de wijze waarop we het onderzoek hebben vormgegeven heeft hieraan bijgedragen. Zo is er vanaf het begin voor gekozen om een participatief actieonderzoek uit te voeren met studenten. Hoewel er per opleiding wel een of meerdere docenten hielpen bij het project, waren zij geen gelijkwaardige deelnemers aan het onderzoeksproject. Zo ook andere stakeholders die invloed uitoefenen op de onderwijscontext van Hogeschool Inholland, domein GSW, zoals de domeindirecteur, medewerkers van het servicepunt, ondersteunende afdelingen, enzovoort. Hierdoor hebben de verschillende mensen die onderdeel zijn van de onderwijsomgeving en samen die kwaliteit maken, geen gelijke inbreng gehad.

Wanneer bijvoorbeeld onderwijsteams van een opleiding samen met studenten van de opleiding hadden deelgenomen aan het PAR-traject was de kans op collaboratieve impact groter geweest, zo hadden zij inbreng gehad vanaf het eerste moment, waren de ontwikkelde acties gedragen geweest door alle deelnemers van de onderwijscontext en daarmee zou de kans van slagen van de acties zijn vergroot. Desalniettemin hebben we als onderzoekers herhaaldelijk gedurende het proces de vragen gesteld hoe we de teams meekrijgen en hoe we ervoor zorgen dat we de verwachtingen van studenten op hun invloed niet te groot maken.

In het geval dat eenzelfde soort onderzoek zou worden herhaald, bevelen we daarom aan stakeholders een aan studenten gelijke inbreng te gunnen in het gehele traject, zodat mandaat gecreëerd wordt voor ontwikkelingen in een PAR-traject. Een gelijke stem voor alle partijen, vraagt echter wel meer inzet en middelen, die wij binnen dit project niet tot onze beschikking hadden.

Sampling van deelnemers

Tussen de studentengroepen die deelnamen aan de trajecten zitten verschillen. Soms door keuzen van de opleidingen, soms door de opzet van dit onderzoek.

In de eerste plaats de werving van studenten. In het geval van Social Work kregen studenten de mogelijkheid deel te nemen aan het project binnen een tweedejaars vak, bij afronding van het project kregen zij EC's toegekend. Dit maakte het onmogelijk voor studenten uit andere jaren om te participeren. Door het project aan te bieden in het vak deden daarnaast studenten mee uit dezelfde klas. In het geval van de tweede Social Work groep was dit de hele klas. Het onderwijs wat genoten wordt door studenten heeft een andere vorm dan een participatief actieonderzoek, daarnaast is in bestaande klassen sprake van een gezamenlijke cultuur, studenten kennen elkaar al, hebben al samen projecten doorlopen etc. Dit kan invloed hebben op de wijze waarop ze zich opstellen. Ook komt het project op deze manier minder los van de schoolse opzet waarin er een docent is die vertelt, uitlegt en ondersteunt, naar een project waarin getracht wordt op basis van gelijkwaardigheid samen te onderzoeken.

De andere groepen kregen betaald voor hun deelname (zo'n 400 euro). Dit maakt het voor studenten met minder financiële middelen wellicht mogelijk om te participeren. Daarbij konden we hiermee studenten uit verschillende leerjaren bereiken. Ouderejaars zijn wellicht wat mondiger, hebben meer kennis van hun studie, kennen het systeem van de hogeschool al beter, staan dichter bij hun professionele leven en lijken daarmee ook makkelijker toegang te hebben tot docenten.

Bij de eerste groep waar we voor financiële compensatie zorgden vroegen we, in samenspraak met de betrokken docenten, om een motivatiebrief te schrijven voor deelname. Het idee hierachter bestond eruit dat we hierdoor studenten zouden aantrekken die laten zien dat ze ergens voor willen

werken. Dit kan echter ook een drempel zijn geweest voor deelname en creëerde mogelijk een bias die we niet per se wensten. Op basis van dit besef is ervoor gekozen om de laatste twee groepen Verpleegkundestudenten niet te vragen een motivatiebrief mee te sturen.

Concluderend

Participatief actieonderzoek is een methode die voortdurend van de organisatoren vraagt kritisch te reflecteren op die methode. We hopen met de genoemde discussiepunten onderzoekers en docenten die van plan zijn met PAR te werken inzicht te geven in kwesties die zich voordoen bij het uitvoeren van zo'n project, de methodologische keuzen die we hebben gemaakt en de lessen die we hieruit hebben getrokken. In het volgende hoofdstuk hebben we daarom aanbevelingen op een rij gezet waar op te letten bij het uitvoeren van toekomstig participatief actieonderzoek.

7. Aanbevelingen

Hier volgt een reeks aanbevelingen op basis van de conclusie en discussie. De aanbevelingen gaan specifiek over PAR en hoe deze methode in de toekomst (verbeterd) ingezet kan worden.

Aanbevelingen over onderwijskwaliteit op basis van de acties van studenten zijn beschreven in hoofdstuk 6, de conclusie.

Voorafgaand aan de aanbevelingen moedigen we aan om zelf af te wegen of PAR een relevante, gepaste en effectieve methode kan zijn voor de doelen die gesteld zijn met betrekking tot bijvoorbeeld onderwijskwaliteit en studentenparticipatie. Het gebruiken van de PAR-methode kan veel opleveren (zoals in dit rapport beschreven), maar vraagt bij het uitvoeren een bepaalde mate van zorgvuldigheid en toewijding van alle betrokken stakeholders. Onderstaande aanbevelingen bieden handvatten voor het waarborgen van die inzet en toewijding.

Duidelijke en consistente aanbieding PAR

Misschien wel de meest voor de hand liggende voorwaarde voor het effectief doorlopen van het PAR-proces is het bieden van duidelijke kaders aan de studentonderzoekers en stakeholders. Studenten moeten leren om (op een nieuwe manier) onderzoek te doen en daar voldoende in worden ondersteund. Men moet de onderzoekscyclus leren begrijpen, samenwerken, probleemstellingen leren formuleren, meetbare doelen stellen, acties opzetten, etc. Een voorwaarde hiervoor is het aanbieden van een duidelijk overzicht en structuur. Begeleiding en ondersteuning vanuit de onderzoeksbegeleider is hierbij cruciaal, daar het aan hen is om het overzicht en de tijdsplanning van het onderzoek te bewaren. Zij moeten hierin een projectcoördinerende, of adviserende rol innemen.

Advies:

- Zorg dat er voldoende tijd en voorzieningen zijn om studenten voor te bereiden op een autonoom onderzoeksproces.
- Zorg dat studenten begeleid worden door onderzoekers met een goed begrip van PAR en voldoende didactische vaardigheden.
- Werk met een concrete onderzoekscyclus en begeleid de consistente uitvoering van deze cyclus met studenten.
- Zorg dat medewerkers en stakeholders op de hoogte zijn van een lopend PAR-traject en wat PAR is, zodat zij voldoende geïnformeerd zijn.
- Zorg dat de compensatie van studenten voor hun tijd en werk aan de voorkant duidelijk is en verzeker een tijdige en adequate vergoeding.

Aan de voorkant een collectief gesprek over hoe PAR: doelen, opzet, rolverdeling

Het is waardevol om bij aanvang van een PAR-traject zoals in dit onderzoek een gesprek met alle betrokken studenten en mogelijk relevante stakeholders te hebben over participatief actieonderzoek. Dit heeft een aantal voordelen. Allereerst helpt het om gezamenlijk afspraken over gedrag en relaties te formuleren. Dit biedt een goede basis voor kernprincipes als wederzijds respect, gelijkheid en inclusie en persoonlijke integriteit. Ten tweede helpt het bij het vaststellen van doelstellingen ('verbeteren van onderwijskwaliteit') en biedt het de mogelijkheid voor een gesprek over rolverdeling en verantwoordelijkheid. Dit biedt op diens beurt een goede basis voor democratische participatie, verschil maken en collectieve actie.

Advies:

- Het is belangrijk om te investeren in goede relaties en vertrouwen. Geef studenten tijd om te landen, elkaar, de onderzoekers en potentieel andere deelnemers/stakeholders te leren kennen. Ook de relatie met andere stakeholders vraagt op deze manier aandacht.
- Laat studentonderzoekers door middel van een oefening of activiteit samen afspraken maken over hun doelen, belangen en preferenties, zodat zij als team effectief kunnen functioneren.
- Betrek medewerkers en stakeholders tijdig zodat zij zich erkend voelen in hun rol en relevantie in het onderzoeksproces.

- Laat zowel de studentonderzoekers en stakeholders aan de voorkant nadenken over hoe zij hun rol en verantwoordelijkheden zien binnen het PAR-traject en wat zij van de ander verwachten.
- Breng de studentonderzoekers en relevante stakeholders samen in een sociaal veilige omgeving om gezamenlijk afspraken te maken over omgang, doelstellingen en verantwoordelijkheden.
- Faciliteer een ervaring van eigenaarschap over de gemaakte afspraken voor alle betrokken partijen door te zorgen dat ieders belangen gehoord worden.

Afspraken over overdracht en verduurzaming

Er moet worden nagedacht over hoe de acties van studenten als onderdeel van het PAR-traject verduurzaamd kunnen worden. Zonder de middelen en tijd om door te bouwen op de acties en het onderzoek van studenten en om deze initiatieven een plek te geven binnen de opleidingen wordt de impact van PAR beperkt. Om die reden is het verstandig om aan de voorkant van het proces te overwegen hoe acties een (vaste) plek kunnen krijgen binnen het bestaande onderwijs; welke regels en besluiten daarbij gemoeid zijn; wie deze besluiten mag en kan maken; en of de tijd, middelen en mensen beschikbaar zijn om dit te bereiken. Door dit te doen worden de kernwaarden van democratische participatie: actief leren, verschil maken, collectieve actie en persoonlijke integriteit sterk ondersteund en vergroot het de kans op collaboratieve impact.

Het is inherent aan het PAR-proces dat er ideeën en initiatieven ontstaan die buiten verwachtingen en/of gemaakte afspraken vallen, welke niet realiseerbaar zijn of verduurzaamd kunnen worden. Het is daarom onrealistisch om aan de voorkant van een PAR-traject toe te zeggen dat er ruimte en voorzieningen zijn voor elke mogelijke uitkomst. De aanbeveling is daarom om algemene afspraken te maken en te zorgen dat relevante stakeholders die daadwerkelijk verschil kunnen maken binnen Inholland betrokken zijn bij het PAR-proces en aanschuiven bij bijvoorbeeld de gesprekken over doelen, opzet en rolverdeling.

Advies:

- Verken aan de voorkant van het PAR-proces wie de relevante stakeholders zijn binnen de betreffende opleidingen. Dit zijn de mensen die het mandaat hebben om duurzame veranderingen door te voeren. Neem hen mee in het traject.
- Inventariseer tijdig welke voorzieningen er beschikbaar zijn bij het verduurzamen van acties en communiceer tijdig met studenten en stakeholders over wat er mogelijk is. Dit biedt duidelijke kaders voor de ontwikkelde acties en stroomlijnt de uiteindelijke overdracht van studenten naar medewerkers.
- Wijs tijdig stakeholder(s) aan die de hoofdverantwoordelijkheid dragen voor het verduurzamen van waardevolle acties en initiatieven. Zorg daarbij dat hun taak of opdracht duidelijk en concreet is en verzekert dat de betreffende stakeholder(s) voldoende mandaat hebben om de opdracht te realiseren.

Democratische participatie

Als Inholland maximaal gebruik wil maken van de schat aan kennis en inzicht die er bij studenten en medewerkers te vinden is, moet ze kritisch durven kijken naar de machtsverhoudingen tussen de betrokken partijen. Bewust omgaan met bestaande machtsverschillen en daar effectief op handelen binnen de kaders van PAR is bepalend voor alle zeven kernprincipes. Het heeft daardoor direct en indirect invloed op de collectieve- en collaboratieve impact (Banks et al., 2017) van een participatief actieonderzoek.

Advies:

- Voer nog voordat het PAR-proces begint binnen de betreffende opleidingen en relevante teams een gesprek over wat studentenparticipatie volgens de medewerkers is en hoever de invloed van studenten op de inrichting van de opleiding uiteindelijk mag reiken.
- Wees als opleiding, en Inholland-breed, transparant naar studenten over wat zij kunnen en mogen doen en wie er uiteindelijk de beslissingen neemt over onderwijs.

- Zorg dat er een aanspreekpunt is voor alle betrokken partijen wanneer machtsverschil bepalend wordt voor de uitvoering van het PAR-proces: zoals de onderzoeksbegeleider of een vertrouwenspersoon.

Dankwoord

Dit onderzoek kon niet worden uitgevoerd zonder de medewerking en steun van studenten en medewerkers van Inholland.

We willen de studenten die hebben meegedaan aan het onderzoek bedanken voor hun inzet: het verkennen van hun eigen ervaringen en die van de medewerkers van Inholland, het kritisch ontleden van incidenten en patronen in het onderwijs, het reflecteren op hun eigen ideeën en inzichten, het opzetten van innovatieve en doelgerichte acties en het delen van de kennis die hun werk heeft opgeleverd. Dankzij hen hebben we veel kunnen leren over onderwijskwaliteit en het doen van participatief actieonderzoek. Zonder hun inzet en doorzettingsvermogen had het PAR-project nooit kunnen slagen.

We willen ook de medewerkers bedanken voor hun betrokkenheid. De docenten, teamcoördinatoren, mentoren, leercoaches, leden van de opleidingscommissies, toetscommissies en de managementteams die de studenten geholpen hebben bij het verkennen van vraagstukken, hen aangemoedigd, ondersteund en bijgestaan hebben en de plannen en conclusies van de studenten erkend en in handen hebben genomen. De inzet van deze medewerkers is cruciaal geweest bij het bereiken van de resultaten van dit participatieve actieonderzoek en wij hopen dat de resultaten van zowel de acties als de inzichten van de studenten door hen toegepast gaan worden in de toekomst.

Het doen van PAR heeft onder andere studenten gesterkt in hun professionele en persoonlijke vaardigheden en bracht medewerkers en studenten dicht bij elkaar. Het uitvoeren van het traject heeft tot belangrijke inzichten geleid over het doen van participatief actieonderzoek met studenten en medewerkers. Dit onderzoek bracht ook belangrijke kennis en inzichten over onderwijs en onderwijskwaliteit aan het licht. Bovenal heeft dit onderzoek ons inziens bijgedragen aan het versterken van de kwaliteitscultuur. Dit nemen we mee om het onderwijs van Inholland te blijven verbeteren en om PAR in de toekomst zo effectief, nuttig en plezierig mogelijk in te blijven zetten.

Literatuurlijst

Banks, S., Herrington, T., & Carter, K. (2017). Pathways to co-impact: action research and community organizing. *Educational Action Research*, 25:4, 541-559.

Biesta, G. (2019). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten. Ethiek, politiek en democratie*. Boom uitgevers.

Cohen-Schotanus, J., Visser, K., Jansen, E., & Bax, A. (2019). *Studiesucces door onderwijskwaliteit*. Boom uitgevers.

Cook, T. (2012). Where Participatory Approaches Meet Pragmatism in Funded (Health) Research: The Challenge of Finding Meaningful Spaces. *Forum: Qualitative Social Research* 13: Art-18. Forum Qualitative Sozialforschung.

Dedding, C., Goedhart, N. S., Broerse, J. E. W., & Abma, T.A. (2021). Exploring the boundaries of 'good' Participatory Action Research in times of increasing popularity: dealing with constraints in local policy for digital inclusion. *Educational Action Research*, 29:1, 20-36.

Domein Gezondheid, Sport en Welzijn, Hogeschool Inholland (2019). *Voorgenomen activiteiten; uitwerking kwaliteitsafspraken*. https://inholland.sharepoint.com/:w:/r/teams/gsw-domeincontrol/_layouts/15/doc2.aspx?sourcedoc=%7B8D5BA566-D308-4898-8E67-8386185028E2%7D&file=Voorgenomen%20activiteiten%20uitwerking%20kwaliteitsafspraken%20%20Domein%20GSW.docx&action=default&mobileredirect=true&DefaultItemOpen=1&wdLOR=cB9C391E8-F03E-4E68-83F1-B708AF9DD910

Doorewaard, H., Kil, A., & Van de Ven, A. (2019). *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek. Een praktische handleiding*. Boom uitgevers.

Glaser, B. G. (1965). The Constant Comparative Method of Qualitative Analysis. *Social Problems*. 12(4), pp. 436-445.

Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Aldine De Gruyter.

Hogeschool Inholland (2019). *Kwaliteitsafspraken 2019-2024*. <https://presspage-production-content.s3.amazonaws.com/uploads/1802/inhkwakeitsafspraken2019-2024definitief-647976.pdf?10000>

Hogeschool Inholland (2022). *Samenwerken aan een vitale metropool. Strategisch Plan 2022-2027*. Beleidsversie Strategisch plan Hogeschool Inholland 2022-2027.

International Collaboration for Participatory Health Research (ICPHR) (2013). *Position Paper 1: What Is Participatory Health Research?* ICPHR.

Migchelbrink, F. (2016). *De kern van participatief actieonderzoek*. B.V. Uitgeverij SWP.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (2018). *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs in Nederland*. NVAO.

Onderwijsraad (2015). *Kwaliteit in het hoger onderwijs. Evenwicht in ruimte, regels en rekenschap*. Onderwijsraad.

Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs (2018). *Investeren in Onderwijskwaliteit. Kwaliteitsafspraken 2019-2024*.

Bijlage 1. Wervingstekst Mondzorgkunde

De mondhygiënist in 2026

Denk mee over de vernieuwing van de opleiding Mondzorgkunde

Dag student-expert van de opleiding Mondzorgkunde, we zijn op zoek naar jou!

Denk jij wel eens 'had dit niet anders gekund?' Vind je het leuk om met medestudenten en docenten te praten over je opleiding en wat er misschien anders of beter kan? Doe dan mee aan dit project!

De opleiding mondzorgkunde wordt herzien om jullie als studenten van Hogeschool Inholland optimaal voor te bereiden op het beroep van mondhygiënist. Dit doen we onder de naam De mondhygiënist in 2026. We willen graag 12 studenten uit verschillende jaren van de opleiding betrekken bij dit project. Mondzorgkunde is jouw opleiding en met jouw stem en perspectief draag je bij aan de ontwikkeling van jezelf, de opleiding en je medestudenten!

Het project duurt 20 weken (1 semester). In deze weken ga je samen met drie onderzoekers van het lectoraat Jeugd en Samenleving van Inholland in 10 bijeenkomsten aan het werk. In deze bijeenkomsten werpen jullie een kritische blik op de ideeën voor het nieuwe onderwijs, de rol van docenten en de organisatie. Zo onderzoeken jullie gezamenlijk wat voor jullie goed onderwijs is, wat een goede docent is, interview je medestudenten, ga je in gesprek met de teamleider van de opleiding en test je welke ideeën daadwerkelijk het onderwijs versterken. Je onderzoekt dus ook hoe je als student betrokken bent en blijft bij de ontwikkeling van de opleiding. Op basis hiervan komen we samen in beweging. Door het bedenken en uitvoeren van acties dragen jullie bij aan het versterken van het huidige en het ontwikkelen van het nieuwe onderwijs.

Waarom meedoen?

- 1 Je ontwikkelt je als kritisch onderzoeker, veranderaar en raadgever. Vaardigheden die een mooie toevoeging zijn voor op je CV en toekomstig beroep.
- 2 Je leert je eigen opleiding beter kennen en verbreed je netwerk. Hierdoor weet je beter wat er binnen de opleiding speelt en hoe jij hier als student goed gebruik van kunt maken.
- 3 In ruil voor jouw expertise als student, krijg je goed betaald: ongeveer 12 euro per uur. De tijdsinvestering die we vragen is 40 uur in totaal per student.

Hoe ziet de opzet van dit project eruit?

- 10 bijeenkomsten van tussen de 1,5 en 2,5 uur, 1 per 2 weken. Bijeenkomsten worden in overleg buiten je les of stagetijd gepland.
- 2 uur voorbereidings- en ontwikkeltijd per bijeenkomst. Voorbeelden van ontwikkeltijd: het ophalen van informatie bij medestudenten, het lezen van een tekst of kijken van een filmpje, het bedenken van interviewvragen etc.
- Bijeenkomsten worden eens in de twee weken georganiseerd in het OZW-gebouw van Hogeschool Inholland Amsterdam (onder voorbehoud van de covid-19-maatregelen).
- De bijeenkomsten worden begeleid door de onderzoekers van het lectoraat Jeugd en Samenleving in samenwerking met docenten van de opleiding Mondzorgkunde. Zij zullen dus af en toe aansluiten, dit is mede afhankelijk van jullie wensen met betrekking tot hun input.

Geïnteresseerd? Meld je aan!

We vragen je een korte motivatie te schrijven van maximaal 100 woorden en deze [deadline] per mail te sturen naar [betrokken docent opleiding]. Vermeld naast je motivatie je studentnummer en in welk jaar van de opleiding je zit. Noem daarnaast welke dagen en dagdelen in de week jou het beste uitkomen voor de bijeenkomsten.

Bijlage 2. Wervingstekst verpleegkunde

De verpleegkundige van de toekomst

Denk mee over de vernieuwing van de opleiding Verpleegkunde

Dag deeltijdstudent van de opleiding Verpleegkunde, we zijn op zoek naar jou!

Denk jij wel eens 'had dit niet anders gekund?' Vind je het leuk om met medestudenten en docenten te praten over je opleiding en wat er misschien anders of beter kan? Doe dan mee aan dit project!

De opleiding Verpleegkunde wil haar onderwijs zo goed mogelijk maken en studenten van Hogeschool Inholland optimaal voorbereiden op het beroep van verpleegkundige. We willen graag 8 deeltijdstudenten betrekken bij dit project. Verpleegkunde is jouw opleiding en met jouw stem en perspectief draag je bij aan de ontwikkeling van jezelf, de opleiding en je medestudenten!

Het project duurt 1 semester (van eind februari tot de zomervakantie). In deze tijd gaan jullie samen met onderzoekers van het lectoraat Jeugd en Samenleving van Inholland in 10 bijeenkomsten aan het werk. In deze bijeenkomsten werpen jullie een kritische blik op de ideeën voor het onderwijs, de rol van docenten en de organisatie. Zo onderzoeken jullie gezamenlijk wat voor jullie goed onderwijs is, wat een goede docent is, interview je medestudenten, ga je in gesprek met de teamleiders van de opleiding en test je welke ideeën daadwerkelijk het onderwijs versterken. Je onderzoekt dus ook hoe je als student betrokken bent en blijft bij de ontwikkeling van de opleiding. Op basis hiervan komen we samen in beweging. Door het bedenken en uitvoeren van acties dragen jullie bij aan het versterken van het huidige en het ontwikkelen van nieuw onderwijs.

Waarom meedoen?

- 1 Je ontwikkelt je als kritisch onderzoeker, veranderaar en raadgever. Vaardigheden die een mooie aanvulling zijn op je studie. Je doet dit project daarom ook doen als onderdeel van het keuzevak verpleegkundig vakmanschap.
- 2 Je leert je eigen opleiding beter kennen en verbreed je netwerk. Hierdoor weet je beter wat er binnen de opleiding speelt en hoe jij hier als student goed gebruik van kunt maken.
- 3 In ruil voor jouw expertise als krijg je een vergoeding van ongeveer 12 euro per uur. De tijdsinvestering die we vragen is 40 uur in totaal per student (± €480,- in totaal).

Hoe ziet de opzet van dit project eruit?

- 10 bijeenkomsten van tussen de 1,5 en 2,5 uur, 1 per 2 weken. Start eind februari. Het project loopt tot begin juli 2021. Bijeenkomsten worden in overleg en indien mogelijk op de onderwijsdagen gepland.
- 2 uur voorbereidings- en ontwikkeltijd per bijeenkomst. Voorbeelden van ontwikkeltijd: het ophalen van informatie bij medestudenten, het lezen van een tekst of kijken van een filmpje, het bedenken van interviewvragen etc.
- Bijeenkomsten worden afhankelijk van de aanmeldingen eens in de twee weken georganiseerd in het OZW-gebouw van Hogeschool Inholland Amsterdam en of op de locatie Alkmaar (onder voorbehoud van de COVID-19-maatregelen).
- De bijeenkomsten worden begeleid door de onderzoekers van het lectoraat Jeugd en Samenleving in samenwerking met docenten van de opleiding Verpleegkunde. Zij zullen dus af en toe aansluiten, dit is mede afhankelijk van jullie wensen met betrekking tot hun input.

Geïnteresseerd? Meld je aan!

We vragen je per mail aan te melden [deadline] en de mail te sturen naar [naam contactpersoon opleiding]. Vermeld ook je studentnummer, in welk jaar en op welke locatie van de opleiding je zit. Noem daarnaast welke dagen en dagdelen in de week jou het beste uitkomen voor de bijeenkomsten.